

Ω ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Γ'.

ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 10 του Αλωναριου 1903

ΓΡΑΦΕΙΑ: Οδός Οικονόμου αριθ. 4 ΑΡΙΘ. 138

ΣΤΟ ΣΗΜΕΡΝΟ ΦΥΛΛΟ:

Κ. ΠΑΛΑΜΑ: Ο δωδεκάλογος του Γύφτου — Ο δουλευτής.

Μ. ΧΑΪ-ΜΗ: Απάντηση στα «Πεταχιά και Σύντομα» του αριθ. 153 του «Νουμά».

ΕΙΡΗΝΗΣ ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ: Σωειδιωμένος τύπος (Από τον κόσμο του Σαλονιού).

ΜΕΝΟΥ ΦΙΑΛΗΤΑ: Στα Βουνά της Χαλκιδικής (συνέχεια).

ΗΛΙΑ ΣΤΑΥΡΟΥ: Ο δάσκαλος και το λαϊκό σχολείο (Παιδαγωγικές κουβέντες).

ΠΟΙΗΜΑΤΑ: Περιγαλιτή, Λόγγριν.

Ο ΞΕΝΟΣ ΤΥΠΟΣ: Ένα άρθρο του «Νουμά», ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΠΡΑΜΑΤΑ — Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ — Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ — ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

Ο ΔΩΔΕΚΑΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΓΥΨΤΟΥ.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΛΟΓΟΣ

ΔΟΥΛΕΥΤΗΣ

Αλήθεια πώς ζούσε σαν όλοι, και φαινόταν πώς έκανε ό,τι κι όλοι άλλοι: απότομα δέ σηκώνονταν για να χτυπήσει τους νόμους του λογικού στην καρδιά του, κι όχι στο κεφάλι του, φώλιαζε ή αρρώστια.

Μπάρον (Λόγκ. Τρ. Α. ΚVIII)

Κ' έσκυφα προς την ψυχή μου,
Σά στην άκρη πηγαδιού,
Κ' έκραξα προς την ψυχή μου
Μι τό κράξιμο του νου.
Κι από τό πηγάδι τό βαθύ,
Σάν από ταξίδια, ξένη,
Πρός έμένα άνεβασμένη
Ξαναγύρισε ή φωνή:

— Είσαι ό μόνος, είσ' ό ασύγκριτος,
Είσαι ό χωριστός,

Στά μεγάλα τά πετάματα όλο ύψώνει σε

(1) Στο «Νουμά» της 29 'Ιουνίου 1903 τυπώθηκ' ένα μεγάλο κομμάτι από τον πρώτο Λόγο του «Δωδεκάλογου του Γύφτου» με μία σημειωσούλα στην άρχή για την ιδέα του όλου έργου.

Και είν' ό νους σου χρυσαίτός.
Και ή ζωή σου με τις έγνοιες
Είναί σαν τά παιγνιδίσματα
Του ήλιου με τά σύγνεφα· σά θάνατος
Όταν ό ήλιος δέν τά καταλιή,
Στή ματιά που τά θωρεί
Κάνει τα, σαν πλάστης, κόσμους.

Παιγνιδίσματα... πετάματα... ό ασύγκριτος...

Μην τό παινευτήσι!

Σίμωσε, άπλωσε τό χέρι, βόηθα,
Γίνε δουλευτής.

Ταίριαζε, άκουε, φρόντιζε, και ρώτα,
Γύρε, άν θέλεις νά ύψωθής,
Νίκη σου, άνυπόταχτε, σ' έσε νά πής:
«Υποτάξου πρώτα!»

Δείξε έσύ πώς πρώτα είσαι ό άρχοντας
Κι ό έξουσιαστής

Του θυμού σου, τής βουλής σου, τής ψυχής σου·
Γίνε δουλευτής.

Σβύσε κάθε σου ξεχώρισμα,
Ρίχ' τό δαχτυλίδι σου άρραβώνα
Μέσα στο κανάλι του λαού·

Ένας γίνε από τους στόλους τους άμέτρητους
Του μεγάλου έργου του συντροφικού.

Γρίκισε τί λέει τό δέντρο

Που τό κόψην και τό κάμανε καράβι:
«Μέσ' στο νέο κορμί μου όλάσβυστη
Ή παντοτεινή ψυχή μου άνάθει».

Ήσυχια τά στάχια κυματίζουν
Και είναι σά νά λαχταρίζουν

Οί κυματισμοί

Τό ύστερνό, τάγέννητο θησαύρισμα:
Τό ψωμί.

Άέρι, γή, νερό, φωτιά!

Ό,τι κι άν ύπόταζε από σάς

Ό άνθρωπος ό νους,

Τίποτε από σάς δέν ξέπεσε,

Και κρατάτε ακόμα στα σκοτάδια σας

Τάψαχτα και τάταπεινωτα,

Όλων των άβύσσων τους βρυκόλακες,

Κι όλους τους αύγερινούς.

Τάλογο τό ευγενικό

Δέχεται καλόβολο τον καθαλλάρη

Και δέ χάνει τίποτε, και παίρνει

Κάτι ακόμα πιό τρισεύγενο

Ή γοργή του χάρη.

Και τό δέντρο δέν τό άτίμασε

Γκίζοντας το τό τραχύ τό κλαδευτήρι,

Άπ' τό βάρος πιό καλόχυμων καρπών

Πιό άκριβό γνωρίζει πώς θά γύρη.

Κι ό τεχνίτης που δετό κρατάει τό χέρι του

Και τή φαντασία του δετή,

Όταν του θεού σκαλίξη τό είδωλο
Μι του ιερέα την προσεαγή,
Τό σπαργανωμένο, τό ίδιο πάντοτε,
Βρίσκει τόπο νάπιώστη κάπου άπάνω του
Κάποιον έρωτα από μέσ' άπ' την καρδιά του
Πρός τό είδωλο που πέφτοντας μπροστά του
Έτσι τό ποθείς, λαί,
Κ' έτσι, λαί, τό προσκυνάς.

Κ' έγινε ΧΑΛΚΙΑΣ.

Λαμπαδιάζει τό καμίνι·
Μι του άγέρα τά φτερά
Λάμια άχώρταγη ξεσπάει
Και λυσομανά ή φωτιά.

Κι άθραζε τό σίδερο ή φωτιά
Κι άπ' τά δόντια της θά βγή
Σά λιοντάρι δαμασμένο
Άπό ζωτικού βουλή.

Και τάσάλευτο τάμμωμι
Και τ' όλόγοργο σφυρι
Βροντερή μιχ μάχη άρχίζουν,
Και είναι πλάστης τό σφυρι.

Σφυροκόπα τις καδένες,
(Ό πιό έλεύτερε κι άπ' τό τριγύρισμα
Του φτερού),
Σφυροκόπα τις καδένες και τά σίδερια
Του κακού,
Και για τον προφήτη σφυροκόπα
Τά καρριά του σταυρωμού.

Και του γάμου κάμε τό κρεβάτι,
(Ό έσύ τη γλόη που κάνεις
Της αγάπης της έλεύτερης κλιναρί,)
Και του γάμου κάμε τό κρεβάτι,
Και τό δρέπανο για έτοιμάσε
Που θερίζει τό σιτάρι.
Γύφτε, σιδεροπελέκα,
(Σέ ύψη γαληνά άπλησίαστα
Που έζησες έρημικά),
Γύφτε, σιδεροπελέκα
Στή φωτιά για τή φωτιά
Τά κοντάρια, τά σκουτάρια,
Τά σπαθιά.

Τάγαθά του σφιχτοχέρη,
(Έσύ που άλλα δέν έγνωρίζεις φλωριά
Άπ' τά χρυσολούλουδα του κάμπου,)
Τάγαθά του σφιχτοχέρη
Κρυφασάλησε, χαλκιά,
Μέσ' στού θησαυρού τά βάθη·
Κάμε ασύντριφτα κλειδιά.

Φαιδρά κάμε νὰ ξυπνήσουνε,
Μακριὰ κι ἀπὸ τὰ βάρυπνα κοπάδια,
Κι ἀπ' τὰ φόβια τὰ εἰδύλλια, καθαλλάρη
Σὲ γκρεμούς καὶ ράχες, ποῦ τὸ διάβα σου
Τύπωσε ὡς ἐκεῖ τὸ πρῶτο ἀχνάρι,
Φαιδρά κάμε νὰ ξυπνήσουνε
Στὰ φαράγγια τὸν ἀχὸ
Λυγρόφωνα κουδούνια
Στῶν ἀρνάδων τὸ λαϊμό.

Κι ἀπ' τὰ χέρια σου βγαλμένη,
(Ἐσὺ ἀπείραχτε ἀπ' τὸν τρόμο
Ποῦ γεννάει τὸ σκιαχτρο τὸ θεϊκό,)
Κι ἀπ' τὰ χέρια σου βγαλμένη
Ἐνα σάλεμα ἱερὸ
Ἄς ἀπλοσκορπᾷ ἢ καμπάνα
Στῆς ψυχῆς τὸν ὠκεανό!

Μὰ τοῦ κάκου! μὰ τοῦ κάκου!

Χέρι μου, τὸ σίδερο παράτα,
Πάψ' ἐσὺ, σφυρί, τὸν πόλεμο
Ποῦ πολέμας μετὰ τὰ μῦθων·
Εἶμαι ὁ δουλευτῆς Χαλκιᾶς
Ποῦ ἄλλα θέλησε καὶ ποῦ ἄλλα
Κατορθώνει.
Εἶμαι ὁ πλάστης ὁ χαλκιᾶς
Ποῦ δὲν πλάθει τὸ σφυρί μου
Μήτ' ἐσὶ, καρδί, οὔτ' ἐσᾶς
Ἄρματα, σπαθιά, κοντάρια,
Μήτε τὴν καμπάνα σου, ἐκκλησιά,
Ἄλυσίδες οὔτε, οὔτε κλειδιά,
Μηδὲ τὰ κουδούνια γιὰ τάρνια,
Καὶ γιὰ τὰ ὄργωματα τάλετρια,
Μήτε γιὰ τὸ σπίτι τὰ κλινάρια,
Οὔτε δρέπανα οὔτε χαλινάρια.
Εἶμαι ὁ πλάστης ὁ χαλκιᾶς
Ποῦ δὲν πλάθει τὸ σφυρί μου
Ἄλλο ἀπ' τὰ πανώρια τάνωφέλευτα
Καὶ μιὰ τέγνη πρωτοκρίριαστη κι ἀταίριαστη
Ἡ δική μου.

Καὶ εἶμαι ὁ μάγος τῆς φωτιάς κι ἀπλώνω
[μέσα της

Καὶ τὰ φείδια καὶ τὰ τέρατα τῆς κλέβω,
Καὶ στὸ σίδερον ἀπάνω πιὸ παράξενα
Τὰ δουλεύω.

Καὶ εἶμαι ὁ σφυροκοπητῆς
Ποῦ σφυροκοπᾷ, ἀντὶ σπαθιά,
Κάποια ἀφύσικα λουλούδια,
Καὶ εἶμ' ὁ δαμαστής ὁ γύφτος
Ποῦ γεννάει ἀπὸ τῆ φλόγα
Κύκλους, ἡδίκους, γρύπτες, μάγια,
Κάποιες ρηγικὲς κορῶνες,
Λάμιες, ζωτικὲς, γοργόνες
Γιὰ καράβια, γιὰ σαράγια
Ποῦ δὲν εἶναι πιὰ ἢ δὲν εἶναι ἀκόμα...
Τάνωφέλευτα, τὰ χρεῖστα καὶ τὰλλόκοτα
Ποῦ τοὺς λείπει πότε πρόσωπο,
Ποῦ τοὺς λείπει πότε σῶμα,
Ποῦ τοὺς λείπει πάντα τῶνομα.
Κι ὅσα ὀργίζουσι τοὺς ἀνθρώπους
Ποῦ καιμούνται ἀνοιχτομάτες.
Καὶ ὅσα διώχνουσι εἰς διαβάτες
Καὶ ὅσα δὲ ριζώνονται εἰς τόπους,
Καὶ ὅσα ἀγάπες δὲ ξυπνήσαν πουθενά,
Κι ὅσα πουθενά δὲν ἤσανε πελάτες!
Καὶ εἶμαι ὁ σφυροκόπος ποῦ ξαφνίζει
Καὶ τρομάζει καὶ ἀλαργεύει.
Ὅπου μαλακώτατη ἢ δουλειὰ
Θάβγαίνει ἀπ' τὸν ἄλλο τὸν τεχνίτη
Τῆς φουξῆ ἢ πνοῆ μου τῆς δουλειᾶς
Κάτι βάρβαρο καὶ ἀδούλετο,

Πιὸ τραχὺ ἀπὸ τὸ γρανίτη.
Κι ὅπου ὁ ἄνθρωπος προσμένει
Νὰ τὸ πιᾶσθαι μὲ τὰ χέρια του ἀπ' τὰ χέρια μου
Πλάσμα ἀσάλευτο καὶ στέρεο καὶ σκληρό,
Ἄθελα τοῦ φέρνω μὲ τὰ χέρια μου
Μιὰ ψυχούλα, μιὰν ἀχτίδα, ἕναν ἀφρό.
Κι ὅταν εἶδα νὰ ξεφύγουν ἕνας ἕνας
Ἄλλοι ὅσοι σταθήκανε καὶ πρόσμεναν,
Ἄπ' ἀδέρφια κι ἀπὸ ἀλλόφυλους χοροῦ,
Πίσω, πλάϊ μου καὶ μπροστά μου,
Κάτι καλοπρόδεχτο ἀπ' τὴν μαστοριά μου,
Κι ὅταν πάλαι κι ὅταν εἶδα ἐγὼ πῶς εἶμουν
Τάκαρπο δεντρί,
Μήτε τῶβαλα κατάκαρδα,
Μήτε τὸ παινεύτηκα.
Νέα στὸ νοῦ μου φύτρωσε βουλή.
Τὸ σφυρί πετῶ, καὶ στὸ καμῖνι
Σβύνω τὴ φωτιά,
Κι ἄδραξα τὸ γύφτικο ζουρνά,
Καὶ παντοῦ μ' ἀκούσαν καὶ μ' ἀγνάντεψαν
Τόποι καὶ λαοὶ
ΛΑΛΗΤΗ.

**

Ἕλληνες εἰδωλολάτρεις
Καὶ Μακεδονίτες χριστιανοί,
Ἄσπροθαλασσῆτες ναῦτες,
Ρωμιογέννητοι Ὀσμανοί,
Καὶ τῆς Μάλτας καθαλλιέροι, Φράγχοι
Σταυροφόροι, Βενετσάνοι, Καταλάνοι,
Τούρκοι, Ἀρμένηδες, καὶ Σλάβοι καὶ Ἀλαμάνοι,
Καὶ Κουρσάροι ἀπὸ τ' Ἀλγέρι·
Μανιχαῖοι ἀφωρισμένοι,
Καὶ στρατιώτες καὶ ἀπελάτες
Καὶ τοῦ Ὀλύμπου ἀρματωλοί,
Κι ὅσα παλληκάρια σπέρνει
Βορριάς, Δύση, Ἀνατολή,
Βεδουῖνοι ἀπὸ τὴν ἔρημο, ἀμυράδες
Ἄπὸ τὰ καστέλια τῆς Συρίας,
Καὶ βαρῶνοι Λογγοβάρδοι,
Βάραγγοι, βογιαῖροι, μάγιστροι,
Χρυσαῖτοί τῆς ἀρχοντιάς.

Ἄπ' τὰ δασερά βουργάρικα ντερβένια,
Μέσ' ἀπὸ τῆς Θράκης τὴς βαλανιδιές,
Μέσ' ἀπὸ τοῦ Ταύρου τοὺς κεδρῶνες
Κι ἀπ' τὰ λόφυτα ἀσημένια τῆς Ἀθήνας,
Κι ἀπὸ τὴς πολιτικὲς κιστριές.
Κ' ὕστερα τῶν ὄχλων τὰ ξαφνίσματα,
Κ' ὕστερα ὅλα τῆς ζωῆς τὰποκαῖδια,
Τῶν κακούργων τὰ μαχαίρια
Καὶ τῶν πονηρῶν τὰ φείδια·
Ἄπὸ ταπιφράγια καὶ ἀπὸ κότεργα,
Καὶ ἀπὸ στέπες καὶ ἀπὸ τέντες,
Τὰ μολέματα τῆς χώρας, καὶ τὰ γρύμια
Τῆς σπηλιάς, καὶ τῆς κρεμάλας οἱ λεβέντες!
Ἄλλοι στάθηκαν ἐμπρός μου,
Ἰαθριασμένοι, ἀβάσταχοι, σκληροί
Μὲ τοῦ χαροκόπου τὸ μεθύσι,
Μὲ τὴν πολεμόχαρην ὀσμὴ.
Καὶ ὅλοι μὲ καλοῦσαν καὶ μὲ πρόσταζαν:
— Ταίριασέ την, ἄξια, λαλητή,
Μὲ τὰ ξεφαντώματά μας
Τοῦ ζουρνά σου τὴ φωνή!

Ἄ νυχτέρια, ὦ πανηγύρια!
Οὔτε λάυρα, οὔτε χιονιάς,
Μήτε ἢ μέρα, μήτε ἢ νύχτα
Δὲ σᾶς ἔκοβαν ἐσᾶς!

Ἄ νυχτέρια, ὦ πανηγύρια!
Πῶς γιομίζαν ἀπὸ σᾶς

Τὰ πυρόλογγα, οἱ κλεισοῦρες,
Τὸ λιμάνι, ὁ μαχαλάς!

Ἄ νυχτέρια, ὦ πανηγύρια!
Πῶς ἐκύκλωνεν ἐσᾶς
Μ' ἕνα σάλαγο δαιμόνων
Ἄ στριγγόβουος ὁ ζουρνάς!
Ἄ νυχτέρια, ὦ πανηγύρια
Κάτου ἀπὸ τὴν ἀπέραντην ἀστροφεγγιά!
Καὶ στὰ μοναστήρια καὶ στὰ σπῖτια,
Στὰ καράβια, καὶ στὰ καπηλειά.
Καὶ στοὺς πύργους ποῦ ἀλυσίδες ἀρματώνουν,
Καὶ τετράπλατα ποῦ τράφοι τριγυροῦν,
Καὶ στοὺς πύργους ποῦ τρισεύγενες κυράδες
Καρδιοκλέφτρες κυβερνοῦν,
Καὶ στοῦ ρημαχιοῦ τὰ γκάβια,
Καὶ στὸ φέγγος ποῦ γενεῖ
Πλάση ὄνειρου ἀπὸ ἀχάτη.
Στὰ ὀλογάληνα νερά!

Σ' ὅλα ἀγνάντια, σ' ὅλα μέσα
Σκύλος γύφτος λαλητῆς
Παντοῦ σ' ὅλα εἶμουν ὁ ξένος,
Καὶ εἶμουν ὁ ξαγναντευτῆς·
Γύρω στῶν παθῶν τὴ λύσσα
Εἶμουν ἢ γαλήνη ἐγὼ
Καὶ εἶμουν ἢ πνοὴ ἢ καθάρια
Μέσ' στὸν ἀνακατωμό.

Ἄγγιχτ', ἄβλα, θεῖα, σᾶς ἀπόλαψε
Σὰν ἐμένα ἄλλος κανεῖς,
Ἄ παράδεισοι τοῦ πόθου,
Καὶ οὐρανοὶ τῆς ἡδονῆς;
Γύρω μου ξαδιάντροπα καὶ ἀκόμα
Σᾶς ξανοίγω ἀπόκοτες, γυμνές,
Νὰ κολλάζετε, ὦ λαγόνες,
Νὰ ρουφάτε, ὦ ἀγκαλιές!
Ἄ ἀγκαλιασμάτα τῆς πόρνης!
Ἄ γυμνώματα! ὦ φιλιὰ!
Ἄ τῆς κόρης ποῦ ντροπιάζεται
Δάκρυα καὶ ξεφωνητά!
Μέσ' στῆς φαντασίας μου τὰ τετράπλατα
Ἐχωρέσατε καὶ ἀφήσατε
Κάποια ἀχνάρια λαμπερά
Μολυσμένα.

Μέσ' στῆς φαντασίας μου τὰ τετράπλατα
Ἄ οὐμποι καὶ Τάρταρα, ὅλα χώρεσαν·
Ἄ ὅμως ἢ ψυχὴ μου εἶναι παρθένα.
Καὶ μιὰ μέρα μόνος βρέθηκα,
Ἄ ἔξω ἀπὸ τὸ βούϊσμα τοῦ κόσμου·
Σὲ μιὰς λίμνης ἄκρη ἀσυντρόφευτος,
Μόνος, ἐγὼ κι ὁ ἑαυτός μου.
Κ' ἔβλεπα τὰ ὀλόστρωτα νερά,
Καὶ μαζὶ τὰ βάθια τὰ δικά μου,
Κι ἀνθίζε ἄνθος μέσα στὴν καρδιά μου·
Πιὸ ἀπαλὸ γιὰ νὰ τὸ πῶ καημό,
Πιὸ βαθύ γιὰ νὰ τὸ κράξω ἔνοια·
Καὶ τριγύρω ἀχνὸ τὸ δειλινὸ
Τὴν παιδούλαν Ἄρα κοίμιζε
Σὲ ἀγκαλιὰ μενεξεδένια.
Καὶ εἶταν ὅλα ἀτάλευτα·
Καὶ οἱ λευκοὶ λατοὶ οἱ ἀπανωτοί,
Κι ὁ φιλόλιγνος ὁ καλαμιώνας,
Ἄ ἄνθια, πολυτρίγλια, καὶ ὅλα,
Μέσ' στὰ βάθη σὰ νὰ τ' ἔβλεπες
Μιὰς λιγνοζωγράφιστης εἰκόνας.
Καὶ ὅλα σῶπαιναν ὀλόστελα,
Καὶ εἶταν ἢ μεγάλη ἢ σιωπὴ
Τῆς μεγάλης Πλάσσης ποῦ ἐσκυφε
Κ' ἔβαλεν αὐτὴ
Γιὰ νὰκούσῃ τὸ μεγάλο μυστικὸ

Ποῦ δὲν ἔχει ὡς τῶρα γρικηθῆ.
 Κ' ἔξαφνα μὲ σπρώχνει ὁ πειρασμὸς
 Τὰ ἰερώτατα νὰ βρῶ,
 Καὶ τὸ σκούξιμο τοῦ γύφτου ζουρνᾶ,
 Μέσα του φυτῶντας, νὰ ξυπνήσω.
 Καὶ τὴ σκότωσα τὴν ἀγία σιωπὴ
 Καὶ τὸ μέγα μυστικὸ τῆς παι καὶ πάει,
 Κι ἀνατρίχιασεν ἡ λίμνη, καὶ ὅλα
 Γύρω μου καὶ πλαῖ,
 Κι ὁ ἦχος χύμησε σὰ δράκοντας
 Λάγνος πρὸς τὴν πλάση τὴν παρθένα.
 Ἄλλὰ ἐκεῖ ποῦ κακουργοῦσα μὲ τὸ στόμα μου,
 Μέσα μου ἡ ψυχὴ μου ἐμένα
 Λαβωμένη βόγγυξεν ὠρμένα!
 Κι ὁ ἀνθὸς ποῦ ἀνθοῦσε στὴν καρδιά μου
 Σάλεψε τὰ φύλλα τὰ γεράνια
 Σὲ ὑστερὴ καὶ δυνατὴ καὶ μυστικὴ
 Ἄπο δέηση εὐωδιὰ καὶ ἀπὸ μετάνοια.
 Κ' ἐνῶ ἀκόμα ὁ στριγγόγαλος ζουρνᾶς
 Ξεπυρθένησε ξεσπῶντικ καὶ χαλοῦσε,
 Ἔγυρα τὴν ὄψη πρὸς τὴ λίμνη
 Ποῦ θλιμμένα μου χαμογελοῦσε.
 Καὶ εἶδα μέσα τῆς τὸ πρόσωπο τοῦ γύφτου
 Λα λητῆ
 Ἄλλασμένο, καὶ ὄγκωμένο, καὶ πλατὺ
 Καὶ πανάθλιον ἀπὸ τὴν ἀσκήμια,
 Καὶ ἔτανε λαχάνιασμα καὶ ἀγῶνας
 Καὶ ἀμοιαστὴ φοβέρα,
 Καὶ δὲν εἶχε ἀγαλματένιο τὸν ἀτᾶραχο,
 Καὶ δὲν εἶχε τὸ δικό του τὸν ἀέρα.

Τὸ ζουρνᾶ τὸν ἔκαμα συντρίμια,
 Καὶ τὸν πέταξα στὸ δρόμο.
 Καὶ ὕστερα μὲ εἶδαν ΟΙΚΟΔΟΜΟ.

• • •

Ὅπου στέκταν καλυδόσπιτα,
 Χτίζεται παλάτι.
 Δὸς τὴν πλάτη, δὸς τὰ χέρια σου,
 Γύφτε ἀνώφελε, ἀκαμάτη.

Νὰ τὸ ἀδούλευτο καὶ τᾶπλαστο,
 Νὰ τὸ μάρμαρο καλεῖ σε.
 Γύφτε ἀνέγνοιαστε, κουβάλησε
 Καὶ πελέκησε καὶ χτίσει.

Χτίστης καὶ οἰκοδόμος, ἔγυρα
 Τὸ λαχανιασμένο στῆθος.

Ἄπαλῆ πνοὴ ἀπὸ τὸ χέρι μου
 Πῆρε κι ὁ τραχὺς ὁ λίθος.

Τᾶχαρο κουφᾶρι σκέθρῶσα
 Γιὰ νὰ ὑψώσω μιὰ κολῶνα,
 Γνώρισα τῶν περισσόβαρων
 Ταιριασμάτων τὸν ἀγῶνα,

Καὶ στᾶνάερα τὰ σκαλώματα
 Μὲ τὴν ἀργατεῖα τὴν ἄλλη,
 Σκόνταφα κ' ἐγὼ καὶ τρικλῖσα,
 Πάγωσε κ' ἐμένα ἡ ζέλη.

Ἔβαλα παντοῦ τὸ χέρι μου,
 Στῶν ἐβένων τὰ στρωσίδια,
 Στὰ κρυστάλλινα χωρίσματα,
 Στάτσαλένια τὰ δεσιδία,

Σὲ ὅλα. Καὶ οἱ πετραδοπλούμιστες
 Ἄπλωσιές τῶν πατωμάτων
 Ὡς τὰ ὑψη ποῦ στολιζει τα
 Ὁ λαὸς τῶν ἀγαλμάτων,

Καὶ οἱ μεγάλες πόρτες ποῦ φρουροῦς
 Γρύπες ἔχουν καὶ γοργόνες
 Γιὰ τὸ διάβα σας, τετράπλατες
 Δόξες, ἄρματα, κορῶνες.

Καὶ οἱ στοεὶς οἱ πορφυρόστυλες
 Ποῦ σὲ βάθια ἀπὸ χρυσάφι
 Κάποιο ἄρχαῖο γιγαντοπόλεο
 Γύρω ἐκεῖ ἀναστήσανε ζωγράφου.

Καὶ τὰ ἐλάνοιχα παράθυρα
 Μὲ τὰ σομακιά στεφάνια,
 Σὲ ἀναβρύσματα ἀπὸ χρώματα
 Κι ἀπὸ ἀχτίδες συντριβάνια

Τὴ ματιὰν ἀστραποφέρνοντας.
 Καὶ τὰ λάβαστρα, τὰ σμάλτα,
 Καὶ τὰ τεῖχη τὰ τετράπαχα,
 (Καὶ ὅλα, ὦ Λόγε, ἀράδα, βάλται)

Ἀπὸ πέτρα ἢ κέδρο ἢ σίδηρο
 Τὸ καθένα, μετερίζι
 Ριζωμένο βαρυθέμελο,
 Τὸ καθένα μὲ γνωρίζει.

Ὅμως ἔλων τᾶξιο ταίριασμα,
 Τὸ παλάτι, ὦ σκλάβου χέρι!
 Ἐγὼ δὲν εἶμαι ποῦ τὸ γέννησα,
 Δὲν τὸ ξέρω, δὲ μὲ ξέρει.

Ὡχου! ἐσὺ παλάτι ἀκαμωτο,
 Ὡ σαράϊ μέσ' στὰ σαράγια!
 Ποῦ σ' ἑλεύτερο παιγνίδισμα,
 Σὲ ἀστραπῆς ὄνειρομάγια,

Ἐγὼ μέσα μου τὸ χάραξα,
 Μοναχὸς μου, μοναχὸς μου,
 Ἄπ' τὰ πῖθ ἀκριβὰ, ποῦ δείχνονται
 Καὶ ποῦ κρύβονται, τοῦ κόσμου.

Ποιὸς λαὸς χτιστῶν ἀκούρατος,
 Καὶ ποιὰ πλάση δουλευτάδων,
 Τῶν βουνῶν ὡ ζηλορτόνιασμα
 Καὶ ὡ καμᾶρι τῶν πεδιάδων,

Στὸ δικό μου ἀφεντοπρόστασμα
 Θὰ χυθῆ γιὰ νὰ σὲ ὑψώση
 Μ' ἕνα κομποπλάστην ἔρωτα
 Καὶ μὲ μιὰ ὑπερτέλεια γνώση;

Ἡ ἂν ἀνθρώπου κόπος καὶ βουλή
 Σὲ εἶν' ἀνήμπορη νὰ κάμη,—
 Ποιὸς χορὸς μεγαλοδύναμος
 Ἄπο ζωτικὸς θὰ δράμη
 Μέσ' στῶν θαλασσῶν τὸ φρένιασμα
 Καὶ στὴ λύσσα τῶν κλυδῶνων
 Σὲ νὰ θεμελιώση ἀτράνταχτο
 Στούς αἰῶνες τῶν αἰῶνων;

(Καὶ ὅταν ἦρθαν καὶ μὲ σκόλασαν
 Μὲ τοὺς οἰκοδόμους οἰκοδόμο,
 Καὶ ὅταν μοῦ εἶπαν: «Γύφτε, τράβα δρόμο!»
 Κι ὅταν τράβηξα ἀσυντρίφιαστος
 Τὸ δικό μου δρόμο πάλι,
 Γνώρισα μιὰ θλίψη μέσα μου,
 Θλίψη ἀσώπαστη μεγὰλη!)

1899, 1902.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΣΤΑ ΒΟΥΝΑ ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

(Ἡ ἀρχὴ ἐπὶ περασμένο φύλλο)

Ἀφοῦ παντῆξαμε καναδυὸ ζεβγάρια ὄρες, ἦρθα ἔλος οἱ καφέδες ὅμοιοι μὲ τὸ γνωστὸ σας ποτὸ μόνον κατὰ τὸ χρώμα. ρουφῶντας μάλιστα ἐμπλεξε στὰ δόντια μου ἕνα τρικάρτο παρτίδο, ποῦ ἀρμένιζε ἔτσι ἀξέγνωστα κάπου ἐκεῖ μέσ' στοῦ φλιτζανιοῦ τὸ βάθος· ἀλλὰ πρὶ προφτάσω νὰ τὸ φτύσω ξέφυγε τὸ σκόπελο καὶ τράβηξε νὰ πάει νὰ βρεῖ ἄλλο πῖλαο μέσ' στὸ στομάχι μου. Ἡ συνομιλία μας εἶτανε γιὰ τὸ σκολεῖο, ὁ δάσκαλος μᾶς ἔκανε παράπονα γιὰ τίς πολλὰς ἀπουσίες ποῦ κάνουν οἱ μαθητᾶδες τοῦ τοῦ παίρνουνε, λέει, οἱ γονεῖοι τοῦς ἄλλοι στὸ χωράφι, ἄλλοι στ' ἀμπέλι, ἄλλοι στὰ πρόβατα, καὶ

τὰ λοιπὰ, κι ἀφίνουν τὰ παιδιά τους ἀναλλάβητα οἱ παλαιοχωριάται.

Δὲ θυμᾶμαι τότες τί εἶπα τοῦ δασκάλου μὰ σήμερα συλλογιόμηναι, πὼς πολὺ καλά κάνουν οἱ χωριάτες, ἀντὶς νὰ στείλουν τὰ παιδιά τους νὰ τὰ κοπανίζει ἀπὸ τὸ βλάκας μὲ τί τρόπο μιλοῦσαν καὶ πὼς ἀραδιάζανε τίς λέξεις οἱ παλαιοὶ Ἕλληνες, κάλλιο νὰ τὰ παίρνουνε μαζί τους νὰ τὰ δείχνουνε μὲ τί τρόπο δουλέθουν καὶ πὼς βγάζουνε τὸ ψωμί τους οἱ νεώτεροι Ἕλληνες, πρᾶμα λογικώτερο καὶ ὠφελιμώτερο.

Ἡ ζωὴ τῶ χωριάτῶν μας εἶναι γνωστὴ παντοῦ ἢ ἴδια ἱστορία, φτώχεια καταπληχτικὴ καὶ δουλειὰ ἀτέλειωτη· τὸ λέει κι ὁ Ρενάν σ' ἕνα μέρος γιὰ τὰ χωριά τῆς Ἀνατολῆς, ποῦ τὸν ἄφησε σ' ἀπορία ἢ μεγάλη τους φτώχεια. Καθημερινὴ δὲ βλέπεις ἕντρα μέσ' στὸ χωριὸ ἀπ' τὴν ἀβγίτσα οἱ καημένοι σηκώνονται, ποδένονται μὲ τὰ τσαρούχια τους, παίρνουν κ' ἕνα σακκουλάκι μὲ ξερὸ ψωμί καὶ καμπόσες ἐλιές ἢ κι ἀλάτι μοναχὸ, βγαίνουνε στὰ χτήματά τους καὶ πέφτουνε στὴ δουλιὰ μὲ τὸ κεφάλι ἀπὸ φυλακῆς πρῶιως μίτρι νυκτός. Σκάφτουν, κλαδέθουν, ὀργώνουνε, σπέρνουν, θερίζουν, ἄλωνίζου, ὡς τὰ σούρουπα, κι ἄμα γυρίζουνε σπῖτι κουρασμένοι, καθὼς εἶναι, τρῶνε ψωμί, μᾶζο πάντα καὶ ξερὸ, μὲ

λίγο τυρὶ ἢ καναδυὸ ἀβγί, ἢ καὶ ψᾶρι ἀρμυρὸ καὶ μὲ χορτάρια βρασμένα, τραβοῦνε καὶ κανὰ κρασάκι καὶ τὸ κόφτουνε δίπλα γιὰ νὰ ξυπνήσουνε νωρὶς-νωρὶς, καὶ ν' ἀρχίσουνε τίς ἴδιες ἱστορίες.

Οἱ γυναῖκες πάλι, ἄλλες ἀκλουθοῦνε ὄξω τοῦς ἄντρες τους κι ἄλλες μνέσκουνε σπῖτι καὶ γνέθουν, κλώθουν, ὑφαίνουνε, μαγειρεύουν, ἀρμέγουν.

Ἡ συντροφία μας λοιπὸν τίς καθημερινές εἶτανε μὲ γυναῖκες. Ὅλες οἱ συγγενίσσες, οἱ φιληνάδες κ' οἱ γειτόνισσες μαζέθουντα στὸ σπῖτι τοῦ φίλου μου ν' ἀκούσουν ἐμᾶς τὰ «δασκαλοῦδια πὸ τὴ Σαλονίκη» γριές καλοκαμωμένες μὲ περασμένης ὁμορφῆς ἀπομεινάρια, μεσόκοπες νοικοκυρὲς ὁμορφογυναῖκες, νιές γυναῖκες χαριτωμένες, καὶ λυγρὲς παρθένας, παχουλὲς καὶ ροδοκόκκινες χωριατοπούλες, ξεθές, καστανές, διαβολεμένες. Ὡ πόσο μ' ἔρεζε ἡ συντροφία τους! Μᾶς ρωτοῦσανε γίλια δυὸ πρᾶματα, γιὰ τὴν πολιτεία, γιὰ τὸν κόσμον τῆς, γιὰ τοὺς δρόμους τῆς, γιὰ τὰ παλάτια τῆς, γιὰ τίς ἀγορὲς τῆς. Κι ἀπαντοῦσαμε σὲ ὅλα, πρᾶθυμοι, φλύαροι, χαρούμενοι. Κι ἀπὸ καμιά περασμένη, ποῦ ἔχε ἀζιωθεῖ νὰ ταξιδέψει ἴσια με κεῖ, ἔλεγε στὶς ἄλλες μὲ περηφάνια—

— Ἄμ' δὲ ρωτᾶς ἐμένα; ἐγὼ πῆγα στὴ Σαλονίκη.

Κ' οἱ ἄλλες τὴν τηροῦσανε μὲ σεβασμό.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΕΣ ΚΟΥΒΕΝΤΕΣ (*)

Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΛΑΪΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Τοῦ κ. Ἀλέξη Πάλλη

Πολλές φορές κάθουμαι στό παραθύρι μου τῆ στιγμὴ ποῦνε ἡ ὥρα νὰ σημάνῃ ἡ καμπάνα συνάθροιση κι' ἀπὸ κεῖ καμαρώνω τὰ μαθητοῦδια μου ποῦ ἕνα ἕνα, ἡ ζευγάρι καὶ πολλὰ μαζὶ μὲ τὰ βιβλία στό χέρι καὶ τῆ σάκκα στό πλεθρό πηγαίνουν ἢ τρέχουν στό δρόμο, φωνάζοντας καὶ παίζοντας, σάν τὰ πουλάκια στό δέντρο καὶ σάν τὰ μελίτσια στοὺς ἀγρούς. Ἐκεῖ τότε ψυχολογῶ καὶ ζετᾶζω ὅσο μπορῶ τὴν κλίση καὶ τὸν χαρακτῆρα τοῦ καθενὸς μαθητῆ. Ἀφτὸς σοβαρός, σοβαρός πηγαίνει ἴσα, ἴσα τὸ δρόμο του, χωρὶς νὰ κοιτάξῃ δῶθε, κεῖθε, ἐκεῖνος χασκοντας βλέπει τοὺς διαβάτες, ὁ ἄλλος πειράζει τὰ ζᾶ, ἐνῶ ἕνας μικρὸς ζωηρὸς πειράζει τὸν σύντροφό του καὶ σπρώχνει δυὸ παιδάκια. Ἔτσι ὅλα χαρούμενα, μὲ βοῆ καὶ γέλια πηγαίνουν στό σχολεῖο. Πόσο εἶνε ἐφτυχισμένα τὰ κατμένα καὶ πόσο περισσότερο ὁ δάσκαλός των. Τὰ βλέπω καὶ ἡ χαρὰ μου ἀστράφτει στό πρόσωπό μου. Βλέπω καθαρὰ στὴν παιδικήσια των ὁρμὴ τὴν πρόοδο τοῦ σημερινοῦ σχολεῖο τοῦ λαοῦ. Πάει, πέρασαν πλεὶς τὰ χρόνια τῆς φευγάλας καὶ τῶν κανονιῶν, τοῦ βούρδουλα, τῶν χαλκιῶν καὶ τῆς βίτσας, τῆς φοβέρας, τῆς τρομάρας καὶ τῆς ἀκαταλόγιστης τιμωρίας τῶν δασκάλων...

Εἶνε ὀχτῶ καὶ τέταρτο. Πηγαίνω σχολεῖο λιγάκι βιαστικὸς καὶ μὲ ἐρεξή. Δὲν πηγαίνω σιγά, σιγά. Ἀπαντᾶω στό δρόμο λίγα παιδάκια. Εἶνε ἀφτὰ ποῦ ἄρρησαν μὲ τὰ παιγνίδια τους ἢ κεῖνα ποῦ δὲν εἶχε ἡ μάνα τους νὰ τοὺς δώσῃ ψωμί ἢ τοὺς εἶχε στείλῃ σὲ κανένα θέλημα. Καθὼς μὲ βλέπουν ἔτσι βιαστικὸν βιάζονται κι' ἀφτὰ καὶ προσπαθοῦν νὰ μ' ἀκολουθήσουν. Ζυγώνοντας τὸ σχολεῖο ἀντικρίζω στό παραθύρι τῆς κάμαρᾶς μου ἕνα δυὸ μαθητῆς.

(*) Τὸ ἔθρο τοῦτο εἶχε φτιαχτῆ ὅταν εἰμωνα διεφυρτῆς στό διτάξιο σχολεῖο τοῦ Ποταμοῦ.

— Πηγες αἷ; καλότυχη!

Κι ἀπὸ καμιά νιότερη πάλε, ποῦ δὲν ἤθελε νὰ πέσει πιὸ κάτω πρόστετα.

— Μένα φέτο τὸ γυνόπωρο θὰ μὲ πάει ὁ ἀντρούλης μου καὶ θὰ τὰ δῶ ὅλα.

* Ἄλλοτες πάλε μᾶς ρωτοῦσανε γιὰ τὸ σχολεῖο.

Πῶς περνούσαμε μέσα, ποιὲς μᾶς ἔστρωναν, ποιὲς μᾶς μαγεῖρεθαν. Καὶ τίς τὰ λέγαμε, καὶ τίς τὰ ζηγοῦσαμε ὅλα μ' ἀκριβολογία, μὲ παιδικιστικὴ ἀπλοκαρδία, μ' ἀδιάκριτες ὑπερβολὲς ἀκόμα.

Κ' ἐκεῖνες ξεφωνίζανε, πότε ἀπορώντας, πότε θαμαζόντας, πότε ἀναγελώντας.

* Ὡ τί ὁμορφὴ καὶ χαριτωμένη συντροφιά ποῦ μᾶς κάμανε οἱ χωριάτισσες! πόσο οἰκαριστιοῦμουνα! πόσο χαλάφρανα! Σὲ κάθε μιὰν ἀπὸ κείνες τίς χωριατοπούλες τίς λυγερὲς, ἔβλεπα κι ἀπὸ ἕνα ὄντο ἀξιολάτρεφτο. Τί κι ἂ δὲν ζέρανε γράμματα; Τῆ γυναῖκα δὲν τὴν ἀγαποῦμε, γιὰτὶ ζέρει γράμματα ἢ ἄλλο τίποτε, τὴν ἀγαποῦμε μόνο γιὰτὶ εἶναι γυναῖκα, τ' ἄλλα εἶναι λόγια.

εἴ βοσκοπούλα εἶναι μέσ' στό καλύδι,
εἴ σ' ἄρχοντόσπιτο κερά μεγάλη,
εἴ μοια σ' ἀρπάγια τῆς μᾶς σφίγγει πάλαι!

Καὶ μὲ τίς μέρες νὰ σὰς πῶ τὴν ἀλήθεια ἄρ-

Τοὺς βλέπω νὰ μὲ κατασκοπεῖβουν καὶ τοὺς χαμογελᾶω, ἐνῶ ἀφτοὶ χαμογελώντας κρύβονται καὶ κάθονται στό θρανία τους ταχτικοί. Μπαίνω στό σχολεῖο καὶ βασιλέβει ἡσυχία. Τὴν ἡσυχία μονάχοι τους τὴν κρατοῦν. Ἄλλοι μὲ καλημερίζουν καὶ κάποιιοι μοῦ χαμογελοῦν. Τοὺς χαιρετᾶω γλυκὰ, γλυκὰ καὶ μπαίνω στὴν κάμαρὰ μου. Ἡ τάξη μου εἶνε γεμάτη. Ὅλοι καρτεροῦν χαρούμενοι τὸν δάσκαλό τους. Τοῦτο συνεθίζεται σιγά, σιγά καὶ χωρὶς προσταγίς. Μονάχοι τους θὰ καταλάβουν οἱ μαθητῆς ὅτι πρέπει νὰ καρτεροῦν τὸ δάσκαλό τους. Κάθουμαι. Ὅλοι μὲ μίξ ἀνακατώνονται. Ἐνας τοιμάζει τὸ βιβλίο του, ἄλλος τὸ τετράδιό του, ἄλλος κρυφὰ, κρυφὰ γράφει τὴν ἀντιγραφὴ του κι' ἕνας ποῦ τ' ἀρέσουν-τὰ παιγνίδια μετράει τὸ σκονὶ τοῦ σβούρου του. Χτυπάω τὸ χαράκι στό τραπέζι καὶ διατάζω τὸν Γιάννη νὰ πῆ τὴν προσεφχῆ. Ὅλοι σοβαροί, σοβαροὶ σηκώνονται καὶ κύνουν τὸ σταβρό τους. Καταλαβαίνουν κι' ἐνοοῦν μονάχοι των ὅτι εἶναι ὥρα νὰ γενοῦν σοβαροὶ Κάθονται. Κοιτάζω τὸ ρολόγι καὶ εἶνε ὀχτόμιση. Καὶ τώρα δὲ πῶς θὰ γενῆ ποῦ δὲν πῆγαμε σύμφωνα μὲ τὸ σχολικὸ ρολόγι; Τοῦτο δὲν πειράζει καθόλου. Τὸ ρολόγι τῆς ἐργασίας τοῦ δασκάλου δὲν γράφεται. Καθημερινὰ ἀλλάζει. Πότε τρέχει, πότε πηγαίνει σιγά. Ἐμεῖς θέλομε νάχομε τάξη στό μαθήματα, γιὰτὶ ἡ τάξη σου κερδίζει καιρὸ καὶ φανερώνει τὴν ἐργασία σου. Πόσα ρολόγια τῶν σχολειῶν εἶνε κολλημένα στόν τοῖχο καὶ πόσοι λίγοι δασκάλοι τὰ κοιτάζουν! Μιὰ ἀνθρωπιστικὴ καὶ ἠθικὴ κουδέντα μὲ τὰ παιδά σου ἀξίζει πολὺ, μὲ πάρα πολὺ περισσότερο ἀπὸ ἕνα κανόνα τῆς Γραμματικῆς ποῦ θὰ φάῃ μυαλό καὶ ὥρα. Γιὰτὶ τὸ σχολεῖο τὸ δημοτικὸ δὲν εἶνε νὰ φτιαχτῆ λόγιους καὶ σοφοῦς. Ἡ λαϊκὴ παιδεία θέλει ἀνθρωπισμό, θέλει καὶ ζητάει ἀγάπη στό γράμματα. Εἶνε πολὺ ἐφτυχιμένο τὸ ἔθνος ἐκεῖνο, ποῦ βλέπει τοὺς τελειόφοιτους τοῦ λαϊκοῦ σχολεῖο, δηλαδή τὸν σακπιστῆ, σαγκάκη, κλαδεφτῆ, ράφτη, τεχνίτη, στὲς ὥρες τῆς σκόλης των ἀντὶ νὰ πηγαίνουν στό καπηλειό, νὰ παίρνουν νὰ διαβάσουν ἕνα βιβλίο ὠφέλιμο. Τὸ λαϊκὸ σχολεῖο θέλει λίγα καὶ καλά. Τὰ παιδά τοῦ λαοῦ θέλουν πρακτικὴ φώτηση, θέλουν νὰ τοὺς ξανοίξουμε τὰ μάτια σ' ἀφτὰ ποῦ βλέπουν κι' ἀντικρίζουν κάθε μέρα. Δὲ θέλουν Γραμματικὲς, οὔτε τόσα γλωσσολογικὰ μαθήματα, γιὰτὶ καὶ τῆ Γραμματικὴ καὶ τῆ γλώσσᾶ των τὴν ἔχουν ζωντανὴ στό στόμα καὶ στὴν καρδιά τους ἀπὸ γεννητῆς. Μακρὰ, μακρὰ!

Χίσα νὰ μὴν τὴ συλλογιόμμαι πλιὰ τὴν Κλεονίκη, τὴν ἀντικατάστῃς τώρα, ἀν ὄχι στὴν καρδιά μου, ἀλλὰ στὴ φαντασία μου τουλάχιστο ἢ ἀδερφῆ τοῦ φίλου μου, ἕνα χαριτωμένο κοριτσάκι ὡς δεκάξη χρονῶ μὲ τίς καμπύλες φτασμένες στὴν τελειότητὴ τους πλαστικὰ, ποῦ μᾶς περετοῦσε μὲ τὰ μπράτσα ξεσκουμπωμένα, μὲ τὴν μπλουζούλα τῆς χαλαρὰ καρικωμένη, π' ἀφινε λέφτερο νὰ λάμπει τὸ μαρμαροτραχήλό της μὲ τὰ μαλλιά ξέπλεγα ὡς κάτω καὶ μόνε περιδεμένα μὲ μιὰ κορδέλλα πίσω στόν ἀντικούτικα καὶ μπαινόβγαῖνε μὲ γυμνὲς τίς παχουλὲς γάμπες, ὅλη χαρὲς καὶ γέλια, ἀφρόντιστη σάν πεταλούδα τ' Ἀπριλιοῦ καὶ σκορποῦσε τριγῦρο τίς χάρες τῆς, κι ὁμορφαῖνανε τὰ πάντα-ὄλα ποῦ τὴν ἀντικρίζανε.

Δέκα χρόνια πᾶν ἀπὸ τότες κι ὅλα μνήσκουνε στὴ θύμησή μου, σὰ νὰ γίνανε χτῆς, καὶ ξεφαντώνω ἀκόμα μὲ τὴν ἀνάμνησή τους!

Τίς Κεριακὲς καὶ τίς ἄλλες σκόλες τοῦ καλοκαιριοῦ σ' ἀφτὰ τὰ χωριά γίνονται χοροὶ ρωμαϊκοὶ σὲ μιὰ πλατέα τοῦ χωριοῦ. Ὅλα τὰ κορίτσια πιάνουνε στὴ σειρά ἕνα μεγάλο κύκλο, κ' ἕνα παλληκάρι σέρνει τὸ χορὸ μ' ἕνα κορίτσι ποῦ προτιμάει, κι ἀφτοὶ —καθὼς λέμε ρωμαίικα—κρατοῦν τὸν πρόγουδο. Κανὰ δυὸ γύρους ὕστερα ἔρχεται καὶ πιά-

ἀπὸ τέτοια. Ὁ λαὸς ὁ φτωχὸς δὲ θέλει νὰ τὸν μάθετε νὰ ζητᾶθῃ θέσε. Θέλει νὰ γένῃ καλὸς γεωργός, καλὸς τεχνίτης. Θέλει πρακτικὴ μάθηση.

Εἶνε ὥρα ν' ἀρχίσω τὸ μάθημα. Βήχω λιγάκι, τοὺς δίνω καὶ μιὰ ματιὰ φωνάζοντας μάθημα τώρα. Ἡ μιὰ τάξη γράψιμο καὶ ἡ ἄλλη διάβασμα. Ἐτοιμάζονται. Νὰ ἕνας μαθητῆς δὲν ἔχει κοντύλι νὰ γράψῃ. Ζητάει νὰ βοῆ, νὰ δανειστῆ κ' ἔτσι δὲν γράφει. Ἄφστον, μὴ τοῦ πῆς τώρα τίποτε, γιὰτὶ θὰ φέρῃ ἀταξία. Στὸ διὰλειμμα φώναξε, θύμωσε, διώρθωσε τον, τώρα μὴ κύνῃς τίποτε, γιὰτὶ τὸ μάθημα ἀρχισε καὶ γίνεται ἀνάγνωση.

Εἶνε τὸ μόνο μάθημα ποῦ ὁ μαθητῆς παίρνει τὸ ὄφρος καὶ τὴν παρησία τοῦ δασκάλου. Ἀν ὁ δάσκαλος διαβάξῃ νεκρὰ, ἀδύνατα, ἀναίσθητα, καὶ ὁ μαθητῆς τὸ ἴδιο θὰ κάμῃ. Δὲς του ἀέρα, μαθε του λογικὴ ἀνάγνωση καὶ προσπαθήσε νὰ τὸν συνηθίσης νὰ αἰσθάνεται καὶ τὸ πλεῖο ἀδιάφορο μάθημα. Ἡ σημερινὴ ἀνάγνωση τῶν σχολειῶν τοῦ λαοῦ ἔχει πολλὰ βάραινα καὶ πολλές φορές μὲ ὅλη τὴν κελὴ ὄρεξη δασκάλου καὶ μαθητῆ δὲν πάει τόσο ἐφκολα μπρός, γιὰτὶ γιὰ κακὴ μας τύχη καὶ σφοδρὰ τῶν μικρῶν παιδιῶν τὰ ἀναγνώσματα τὰ σημερινὰ εἶνε γιομάτα μὲ γλωσσικὰ ἐλαττώματα. Ὁ μαθητῆς δὲν μπορεῖ νὰ διαβάσῃ μὲ νόημα, μὲ ἔκφραση, μὲ ζωὴ, ἀφ' οὗ πολλές λέξεις τοῦ βιβλίου του δὲν τὲς καταλαβαίνει, δὲν τὲς αἰσθάνεται, ἀλλὰ τοῦ φαίνονται ἰντιάνικες καὶ φραγκικες. Γιὰ παράδειγμα ἀντιγράψω ἀπὸ ἕνα Ἀναγνωστικὸ βιβλίο τῆς Β' τάξης τοῦ λαϊκοῦ σχολεῖο κάμποσε λέξεις. Ἴδου ἀφτῆς «διαφανὲς, φουαλίς, πληρώσατε δοχεῖον, θὰ ἐξογκοῦται, ὑδάτινον περίβλημα, ὄσμαξ, ἡ κόνις, τὸ ὄξύ, τὸ ἐπίπεδον, ἐκτείνεται ἡ ἀρθρωσις, μὲ ὀξυδερκίαν, εὐστροφος, ἀπέκαμεν, ἐνηθεγ, κληνήρης, τὸ ἔριον, ἡ φηγός...» Τώρα σημειῶνω καὶ λίγες λέξεις ἀπὸ ἕνα Ἀναγνωστικὸ ἐγκεκριμένο τῆς Α' τάξης δηλ. τῆς κατώτατης, ποῦ πρωτοβλέπει καὶ πρωτοδιαβάξει τὸ Ἑλληνόπουλο. α Ὁξύ, ὤψητρα, κοιτών, ἐθώπευσε, ἡ σελήνη, εὐῶδες, διαρκεῖ, ἀπεμακρύνθη, τοῦ ἐπέδεσε τὰς πληγὰς, τὸ πτώμα του, εὐπειθία, περιβάλλονται, ἐπίπληξις, τοιουτοτρόπως, τὸ πλῆκτρον, ἡ ὄρνις γεννηῖ ἐν ὄν, τὸ ράμφορ, τὰ κάλλαια, ἐξεπλάγησαν, πτίλα, λείος, εὐκίνητος...» Τώρα μονάχοι σας μπορεῖτε, ἀγαπητοὶ ἀναγνώστες, νὰ καταλάβετε τί γράφονται στό ἀναγνωστικὸ βιβλίον τῆς Γ' τάξης τοῦ δημοτικοῦ σχολεῖο...

Ἐκακολουθοῦμε τὸ μάθημα. Κάποιος χτυπάει

νε μπροστὰ ἄλλο ζευγάρι λέγοντας τοῦ πρώτου: «μὲ τίς γειέες σας» κι ἀφου κάνει κι ἀφτὸ κανὰ δυὸ γύρους, ἔρχεται ἄλλο τὰ ἴδια κ' ἔτσι μιὰν ὁμορφιὰ περνοῦν ἀπ' τὸν πρόγουδο ὅλα τὰ κορίτσια καὶ τὰ παλληκάρια. Οἱ συνηθισμένοι τους χοροὶ εἶν' ὁ συρτός μὲ πολλές ἄλλες ὑποδιαίρεσες, ὁ καλαματιανὸς κι ὁ μέσα-ὄξωσ' ἀμὲν ἀνάψουν τὰ κεφάλια τὸ γυρίζουνε καὶ στόν πηδῆχτό μουσικὴ ἔχουν ἕνα βιολί, ἕνα κλαρίνο, κ' ἕνα λαούτο, ποῦ τὰ παίξουν οἱ ντόπιοι, ἢ περαστικοὶ γύροτ' μὰ σὰ λείπουν κι ἀφτὰ τ' ἀντικαταστήσουν τὰ χερφετικὰ τραγοῦδια, ποῦ τραγουδοῦν τὰ κορίτσια μὲ τέτοιον τρόπο: Μιὰ καλόφωνη ἀπ' τὸ χορὸ λέει τὴ μισὴ στροφή κι ὅλος ὁ χορὸς ὕστερα τὴν ξαναλέει, κατόπι τὴν ἄλλη μισὴ τὰ ἴδια, κ' ἔτσι ὡς τὸ τέλος. Καὶ γιὰ νὰ νοιώσουνε πῶς τελειώσε τὸ τραγοῦδι καὶ πρέπει ν' ἀρχινήσει ἄλλη, συνηθίζου καὶ λένε στό τέλος αὐτὸ τὸ δίστιχο:

εἴπαμε πολλὰ καὶ σῶνε
ἀς λαλήσει κι ἄλλο ἀηδόνι.

Μερικὲς μάλιστα προστίτουν:

εἴ Ἀς λαλήσει, ἄς λαλήσει
ἢ (τίδες) ἄς τραγουδήσει.

Καὶ τότες ἐκεῖνη π' ἀκούσει τ' ὄνομά της ἀρχί-

τῆ θύρα. Εἶνε ἓνας μαθητῆς τῆς τέταρτης τάξης. Γιατί τάχα νῆργησε; Σιέψου τώρα καὶ συλλογίσου πολλοὺς λόγους. Τάχα δὲν εἶχε ψωμί ἢ πῆγε γιὰ κάποιο θέλημα; Ρωτᾶω ἓνα φίλο του δυνατὰ—γιατί ὁ Γιώργης ἄργησε; μὰ δὲν τὸν ἀφῆνω νὰ μοῦ ἀποκριθῆ. Τὸν διατάζω νάνοιξη τῆ θύρα. Καθὼς μπαίνει ὁ Γιώργης ὄλοι τὸν κοιτάζουν, σὰ νὰ τοῦλεγαν ἡμεῖς ἀρχίσαμε τὸ μάθημα. Ὁ φίλος του γίνεται δικαστής.—Γιατί, Γιώργη, ἄργησες; Σὲ περιμένουμε τὴν ὥρα. Ἀφτὸς δικαιολογείται καὶ λείπει τὴν ἀλήθεια. Δὲν φοβάται, γιὰ νὰ πῆ ψέμα. Ἐγὼ ἀκούω καὶ κάμνω τὸν ἀδιάφορο. Φωνάζω δυνατὰ καὶ σὰν θυμωμένος—ζακολούθησε λοιπὸν, Γιάννη, τὸ διάβασμά σου... Ὁ Γιώργης κάθεται σιγά, σιγά στὴ θέση του καὶ νῶιζει δειλὰ τὸ βιβλίον του. Ἐνωῶν δὲ ἰστενοχωρήθη πού μᾶς ἀνησύχησε. — Ἐκείνους π' ἀργοποροῦν ποτὶ δὲν τιμωρᾶω, γιατί ξέρω πολὺ καλὰ καὶ ἔχω πεποίηση, ὅτι ἀφτὸ δὲ γίνεται ἀπὸ θέλησὶ τους, ἀλλὰ ἀπὸ πολλοὺς καὶ ἄλλους λόγους. Σὰν ὁ μαθητῆς δὲν ἀγαπάει τὸ σχολεῖο δὲν ἔχει ἀνάγκη νὰ λείψῃ μισὴ ἢ μιὰ ὥρα, τὸ ρίχνει κανὸν ὅλη τὴ μέρα. Ἐξακολουθοῦμε τὴν ἀνάγνωση. Ὁ Κώστας εἶνε πολὺ ἀπρόσεχτος μαθητῆς καὶ προσπαθῶ ὅσο δύναμαι νὰ τὸν φτιάσω. Ἐτσι εἶνε ὁ χαραχτῆρας του. Πάντα χάσκει. Εἶνε ἐξυπνος, μὰ πάντα ἀπρόσεχτος. Πρέπει λοιπὸν νὰ διορθωθῆ νὰ συνηθίσῃ νὰ προσέχη. Ὁ Κώστας ὅλη τὴ βδομάδα θὰ φωνάζη τὰ λάθια, πού κάνουν οἱ μαθητῆς στὴν ἀνάγνωση. Ἀφτὴ εἶνε ἡ τιμωρία του καὶ βλέπω ὅτι σιγά, σιγά διορθώνεται μὲ τὸτο καὶ γίνεται προσεχτικὸς. Ἐχομε τώρα ἓνα μικρὸν ζωηρὸν πού πάντα παιγνιδίζει. Κουνιέται, βῆχει, σπρώχνει, πετᾶ κάτου τὴν πέννα του καὶ προσπαθεῖ μὲ κάθε τρόπο νὰ μᾶς ἀνησυχῆσῃ. Ἐλπίζω σιγά, σιγά νὰ φτιαστῆ καὶ ἀφτὸς. Τοῦ φωνάζω μὲ θυμὸ. — Πῶς δὲ καταλαβαίνεις ὅτι μᾶς πειραζεις καὶ δὲ μᾶς ἀφῆνεις νὰ κάμουμε τὸ μάθημά μας; Ἄν μ' ἀφτὴ τὴν παρατήρησή μου ἐξακολουθήσῃ, τότε τοῦ λέγω κοιτάζοντας ὅλους καλὰ, καλὰ μὲ θυμὸ. — Σήμερα πρέπει νὰ πάψουμε τὸ μάθημά μας, γιατί ὁ Σπύρος μὲ τὰ παιγνιδία του δὲν μᾶς ἀφῆνει ἴσυχους. Ἐλα μπρὸς κλείστε τὰ βιβλία σας. Ἄ! τότε μὲ τὴν ἀλήθεια ἠσυχάζει στὰ καλὰ, γιατί ὄλοι οἱ μαθητῆς τὸν κοιτάζουν μὲ θυμὸ, μὲ καταφρόνια, μὲ ἄγριο μᾶτι. Γίνεται δικαστής του ὅλη ἡ τάξη καὶ ὄχι ἐγὼ.

Ἡ ἀταξία στὸ σχολεῖο μᾶς δὲν βασιλεύει ἀπὸ φυσικὸ καὶ διάθεση, καὶ τοῦτο κατορθώνουμε χωρὶς

νὰ φοβερῆζῃ ἢ βέργα ἢ ἡ νηστεία ἢ ἄλλη τιμωρία, σὰν ἀποστήθιση, σὰν γράψιμο πού συνηθίζου καμπόσοι δασκάλιοι νὰ τιμωροῦν, γιατί τὸ παιδί καὶ τέσσαρες ὥρες νὰ ἐργάζεται τὴν ἡμέρα εἶνε πολὺ, πέρα πολὺ.

Ἐχομε διάλειμμα.

Χαρούμενα τὰ παιδιὰ μὲ φωνές, μὲ πηδημάτα σκορπίζονται ὄωθε, κείθε στὴν ἀβλὴ τοῦ σχολεῖου. Ἐφτὺς καθένα τοιμάζει τὸ παιγνίδι του. Τ' ἀφῆνω καὶ δὲν τὰ ζυγῶνω. Τὰ προσέχω ἀπὸ μακρὰ ὅσο μπορῶ. Καταλαβαίνω ὅτι δὲν πρέπει νὰ πάγω σιμά τους, γιατί εἶνε ἡ ὥρα τῆς ἐλεφτερίας των, καὶ δὲν πρέπει νᾶχουν περιορισμὸς. Ἄν ὁ δάσκαλος κάθεται ἀπὸ πάνω τους μὲ τὴ βέργα ἢ μὲ τὸ σοβαρὸ πρόσωπό του καὶ τὰ προσέχη, τότε τὸ διάλειμμα δὲν εἶνε διάλειμμα δηλ. ἐλεφτερία, μὰ περιορισμὸς. Τὰ παιδιὰ, σὰν παιδιὰ θὰ φωνάζουν, θὰ μαλώσουν, θὰ βριστοῦν, μὰ θ' ἀγαπηθοῦν, θὰ φιληθοῦν. Γιὰ τοῦτο ἄφς τα καὶ προσέχη ἀπὸ μακρὰ νὰ μὴ ρίχνουν πέτρες, νὰ μὴ βλαστημοῦν, νὰ μὴ ὀρκίζονται. Ἄκομα πρόσεχε ἐκείνον τὸν μαθητῆ πού παλληκαρίζει ἢ κυριέβει ἄλλα τὰ παιδιὰ μὲ τὸν χαραχτῆρα του ἢ μὲ τὴ δύναμη ἢ καὶ μὲ τὴν ἡλικία του. Ἄν τὸν δῆς μιὰ, δυὸ φορές νὰ χτυπάη τὰ παιδιὰ ἢ νὰ μὴ τ' ἀφῆνει νὰ παίξουν, τότε τρέξε ἐφτὺς καὶ φρόντισε μὲ κάθε κουθέντα νὰ τὸν ξεφτελίσης καὶ νὰ τὸν ταπεινώσης μπρὸς ἀπὸ ἄλλα παιδιὰ, ἔπειτα στείλε τον πάνω στὸ σχολεῖο καὶ βγάλ' του τὸν ἄερα π' ἔχει. Μιὰ, δυὸ φορές σὰν γίνη τοῦτο χωρὶς ἄλλο θὰ γίνη ἡμερος σὰν ἀρνάκι.

Τὰ παιδιὰ στὸ διάλειμμα θέλουν ἐλεφτερία. Μισὴ ὥρα διασκείδαση προπάντων γιὰ τὰ παιδιὰ τῆς ἐξοχῆς εἶνε ἀρκετὴ. Τὰ παιδιὰ ὅμως πού μένουν στὴ χῶρα θέλουν περισσότερὴ διασκείδαση. Ἐνας φίλος μου δάσκαλος ἀπὸ τὴν Πλέθνα τῆς Βουργαρίας, θεὸς χωρήσῃ τον, Ἰβάν Σμελιανῶφ, μούλεγε πῶς ἐκεῖ ἔχουν κάθε δυὸ ὥρες μάθημα, μιὰ ὥρα ἀνάπαψη. Καθὼς βλέπετε οἱ Βούργαροι δὲ θὰ θέλουν τὴν Γραμματικὴν. Γιὰ νὰ εἶνε διασκεδαστικὰ τὰ διαλείμματα πρέπει ὁ δάσκαλος νὰ μαθαίνη στὰ παιδιὰ του κάθε λογῆς παιγνίδι, μὰ πρέπει ὁμοῦ νὰ προσέχη νὰ μὴ τοὺς διατάξῃ τί παιγνίδι νὰ διαλέξουν καὶ νὰ παίξουν. Γιατί στὰ διαλείμματα ἀφτὸι εἶνε κύριοι τῆς ἐλεφτερίας των.

Ἡ σφυρίχτρα κράζει συνάθροιση. — Πάνου, πάνου, φωνάζουν οἱ περισσότεροι. Τὰ παιγνιδία πᾶθουν ἐφτὺς ἢ κρατοῦν ἀκόμη λιγάκι. Ὅλοι χαρούμενοι καὶ μὲ πηδημάτα ἀνεβαίνουν τὰ σταλιά. Ροδοκόκι-

νο χώνουνται στὴ θέση των. Ἐφτὺς τὰ παράθυρα πρέπει νὰ κλειστοῦν καὶ σ' ἀφτὸ, ἄς προσέχη πολὺ, μὰ πέρα πολὺ ὁ δάσκαλος.

Ὅλοι εἴμαστε ἔτοιμοι. — Ἐμπρὸς μάθημα τώρα. Ἄς ποῦμε τὴ Γραμματικὴν μᾶς. Σὰν κάποια ἀνακατοῦρα γίνεται στὴν τάξη καὶ μιὰ στενοχώρια πιάνει τοὺς μαθητῆς. Τοὺς λυποῦμαι, μὰ τί νὰ τοὺς κάμω; Πρέπει νὰ ἐκτελεστῇ τὸ πρόγραμμα τοῦ σχολεῖου...

Ἄχ καὶ ἐγὼ, σὰν τὴ θυμοῦμαι, ἀκόμη καὶ τώρα μὲ κάμνει νὰ τρομάζω. Μοῦ πλακώνει τὸ στήθι, σὰν πλάκα τάρου. Γραμ-μα-τι-κή. Πόσες φορές γιὰ κείνη ἔγινα ψέφτης, πόσες φορές τῶρριζα κανόνι, ἄχ πόσες φορές γέλασα τοὺς γονεὺς μου καὶ ἀφτὸν τὸν δάσκαλό μου. Συλλογιέμαι τοὺς κανόνες καὶ ἀκόμα τρομάζω. Πόσο ζῦλο καὶ πόσες νηστείες ἐγράβηξα γι' ἀφτὸς. Καὶ φαντάσου νὰ μαθαίνης Γραμματικὴν κείνα τὰ χρόνια πού οἱ κανόνες τῆς δὲν εἶχαν καμμιὰ ἐφαρμογή. Τώρα κάπως καταπίνεται τὸ τέρμα τοῦτο πού λέγεται Γραμματικὴν, τώρα μὲ τὴ νέα μέθοδος, σὰν κάπως μαλάκυνε. Πολὺ δὲ μεγάλο ἔπαινο ἔχουν ὅσοι κριτάδες Γραμματικῶν ἀπὸ τὸ ἔτος 1895 δὲν κρίνανε καμμιὰ Γραμματικὴν ἄξια νὰ μπῆ στὰ λαϊκὰ σχολεῖα. Εἶταν γιὰ μᾶς καὶ γιὰ τὸν τόπο μᾶς ἓνα περιστατικὸ πολὺ ὑψηλὸ καὶ μεγάλο, πού ἀλήθεια μιὰ φορὰ ἡ ἱστορία θὰ γράψῃ πολὺ ἐπαινετικὰ γιὰ τέτοιους χαραχτῆρες.

Γιὰ τὸ ζήτημα πῶς θὰ διδάσκειται ἡ Γραμματικὴν στὰ δημοτικὰ σχολεῖα πολλοὶ πολλὰ ἐγράψαν. Ὅλες οἱ παιδαγωγικὲς κᾶτι λέγουν καὶ ἐγὼ ἐδῶ θὰ πῶ τὴ γνώμη μου, χωρὶς βέβαια νᾶχω τὴν ἀπαίτηση νὰ τὴν σέβαστῃ κανεὶς, γιατί οὔτε σοφὸς καὶ παιδαγωγὸς εἶμαι καὶ μπορεῖ νᾶμαι καὶ λαθεμένος ἄνθρωπος εἶμαι. Λέγω λοιπὸν πῶς ἀπὸ τὴ Γραμματικὴν πολλὰ πρέπει νὰ λείψουν καὶ νὰ μὴ λέγωνται στὰ λαϊκὰ σχολεῖα. Ἄλλα μεγαλύτερα σχολεῖα, ἄς λέγουν ὅτι θέλουν, ἄς μὴ ἀφῆσουν οὔτε ἓνα ἰῶτα. Ἡ Γραμματικὴν στὴν πράξιν καὶ μὲ τὴν πράξιν μαθαίνεται. Ἡ Γραμματικὴν εἶνε στὰ λόγια καθε ὀρθῆς κουθέντας. Λοιπὸν τί ἀνάγκη εἶνε ὁ μικρὸς μαθητῆς ἢ ἐκείνος πού θὰ γενῆ τεχνίτης, κηπουρὸς, μάστορας, γεωργὸς νὰ μαθαίνη ὅτι οἱ σύνδεσμοι ἔχουν κάθε λογῆς ὄνομα, ἐνῶ ἀπὸ φυσικὸ ξέρεται νὰ μεταχειρίζεται τοὺς συνδέσμούς στὴν κουθέντα του, ὅτι οἱ πρόθεσες εἶνε δεκοχτῶ μονοσύλλαβες καὶ δι-σύλλαβες, ὅτι τὰ ἐπιρρήματα ἔχουν πολλὰς ὀνομασίες, ὅτι ἔχομε ἐπιφωνήματα γελαστικὰ καὶ ἄλλες

χινάει ἄλλο σκοπὸ.

Στὸ χορὸ θὰ φορέσουν τὰ καλύτερα τὰ ρούχα τους. Τὰ παλληκάρια φοροῦνε πουκάμισα μεταξωτὰ ἄσπρα ἢ κρέμι, ἀπὸ πάνω γελέκια βελουδένια μὲ σειρὲς χρυσοὺ γαϊτάνι γαρνιρισμένα, καὶ ἀπὸ πάνω ἀπ' ἀφτὰ τσόχινες φέμελες μὲ μπερσίμι κεντημένες πού κρέμονται τὰ τσεφκένια τους ἀπ' τὶς ἀντρικὲς τους πλάτες: κάτου πάλε ποπούρια τσοχένια, ὅμοια μπερσίμοκεντημένα, καὶ στὴ μέση ζουνάρια ἀπὸ λαχῶρι, ἢ ἀπὸ μεταξωτὸ μὲ τὰ μακριὰ τὰ κρόσια.

Τὰ κορίτσια πάλε φοροῦνε ρουστάνια καὶ ζιπούνια ἀπὸ ἀτλάζι, ἢ ἀπὸ τζαρέ, ἢ ἀπὸ σατένι, καὶ ἀπὸ πάνω κατηρεδένια πανωφοράκια κοντὰ, χρυσοροδολεμένα, μεταξοκεντημένα, φιλοπλουμισμένα, ἀκριβά: στὴ μέση ζώνες χρυσοῦ. Ἡ ζουνάρια μεταξωτὰ, καὶ στὸ κεφάλι ροσακίκα μὲ φούντες χρυσοφουσαφοσυρματένιες, γύρω μὲ φλουριά καὶ μαργαριτάρια περιπλεγμένα φοροῦνε ντουμπλες στὰ στήθια καὶ λαγαρὰ μαργαριτάρια στὸν ἀλβαστρένιο τὸ λαϊμὸ τους: ρωμιοπούλες τέλειες καὶ ἀρράγκεφτες μὲ παραστήματα ἡσκερὰ, πού σοῦ θυμίζουνε, πῶς ἔχεις καὶ σὺ ἔθνος μὲ δικὰ του συνήθεια, μὲ δικὰ του ρούχα, μὲ δικὰ του τραγούδια, μὲ δικούς του χορούς, ἄσπιλο καὶ ἀμόλεφτο, σὰν τὰ βουνὰ πού τὸ προστατε-

θουνε. Καὶ σὰν ἐβδοχῆσαι καμιά φορὰ ὁ Ὑψιστος νὰ νιώσουμε καὶ μῆς, πῶς εἴμαστε ἔθνος ξεχωριστό, ζωντανό, νέο ἔθνος μὲ αἷμα καὶ νέβρα καὶ ψυχὴ δική του, καὶ ὄχι ἀρχαῖες Ἑλληνικὲς μούμιες φραγκωντυμένες, σὰν ζυπνήσουμε, λέω, καμιά φορὰ καὶ δοῦμε τὰ χάλια μᾶς καὶ τὴν προκοπὴ μᾶς, καὶ βρεθοῦνε φιλογενῆδες ἀληθειανοὶ, —λίγο πιδὸ ἀληθειανοὶ ἀπ' ἀφτουνούς, πού μᾶς φκειάνουνε χτίρια μ' ἀστραφετὰ μάρμαρα καὶ μὲ χρυσὰ γράμματα, —φιλογενῆδες μεγάλιοι πού νὰ μποροῦνε καὶ ἤθικὰ καὶ ὕλικὰ νὰ μᾶς ἐπιβᾶλλουνται, καὶ φωνάζουνε τὸ «στῶμεν καλῶς» μὲ φωνὴ δυνατὴ καὶ βροντερῆ, πού ν' ἀκουστεῖ ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη τῆς Ρωμοσύνης, καὶ μῆς τοὺς ἀκούσουμε καὶ σταθοῦμε, πολλὰ ἔχομε νὰ ὠφεληθοῦμε ἀπ' τὰ ρωμαίικα χωριά, πού δὲν τᾶκανε μούμιες ἢ σχολίστηκη παιδείη, μῆτε φραγκοπαπαγάλους ὁ ψεφτοπολιτισμὸς.

Μὰ ἡ ἠθικὴ ζωὴ τῶ χωρικῶν μᾶς δὲν εἶνε καθόλου Ἑλληνόπρεπη, καὶ ἄς τ' ἀκούσουν οἱ ὑπέφτυνοι.

Οἱ χωρικοὶ μᾶς οἱ καημένοι, πού φυτοζωοῦνε μῆς στὰ καλύβια τους, εἶνε καλοὶ ἀθρώποι—ὅπως συνηθίζουμε τὴ φράση—καὶ τίποτες παραπάνου. Ὅλη τους ἡ θρησκευτικὴ καὶ ἠθικὴ ἀγωγή εἶνε: νὰ τρώνε φαρούλια τὴν Παρασκευὴ καὶ νὰ κάμνουν

τὸ σταθρὸ τους μῆς στὴν Ἐκκλησιὰ, ὅσες φορές ἀκοῦνε ἀπ' τὸν ψάλτη τ' ὄνομα τ' Ἁγίου, πού γιορτάζεται. Ὅλοι λίγο πολὺ ξέρουν καὶ διαβάζουνε, μὰ μῆτε κανὰ βιβλίον ἔχουνε σπῆτι τους—ζὲν ἀπ' τὰ δασκάλια τῶν παιδιῶν τους—μῆτε καμιά φημερίδα παίρνουν. Τί νὰ τὰ κάμουν, ἀφτὸ δὲν τὰ νιώθουν!

Καὶ πῶς θέλετε νᾶχουν ἠθικὴ μόρφωση; Οἱ «Ἐπίσκοποι» περνώντας μιὰ φορὰ τὸ χρόνο γιὰ νὰ συναζουνε τὴν ἐπιχορήγησι, δηλαδὴς τὸ χρονιατικὸ τους—τότες μόνε κάουνε μιὰ διδαχὴ μῆς στὴν ἐκκλησιὰ σὲ βαθιὰ καθαρῆουσα πού οἱ χωρικοὶ τοὺς θαμάζουνε γιὰ τὰ πολλὰ τὰ γράμματα πού ξέρουνε, μὰ τί τοὺς λένε μῆδε τὸ νιώθουνε μῆδε κακὸ νᾶχουν. Οἱ δασκάλιοι τους πάλε θυμώνουν μᾶζί τους, γιατί νὰ μὴ μιλοῦνε σὰν τὸ Ξενοφῶντα ἢ τὸ λιγότερο σὰν τὸν κ. Κλ. Ραγκαβῆ καὶ πιθυμοῦνε νᾶναι βολετὸ νὰ κόψουνε τὶς γλώσσες τους. Κανένα ἠθικὸ ἢ ὠφέλιμο βιβλίον ρωμαίικα γραμμένο δὲν ἔχουν τί νὰ σοῦ κάουνε οἱ ἀθρώποι. Νὰ τῆς καθαρῆουσας τὰ κατορθώματα! Νὰ γιατί ἄς λέμε πῶς οἱ προγόνιοι κάθουνα πᾶ στὸ στομάχι: μᾶς σὰν κακὸς βραχνᾶς καὶ δὲ μᾶς ἀφῆνουνε νὰ ξανασᾶνουμε, νὰ διοῦμε τὸ χάλι μᾶς.

τέτοιες κουταμάρες; Σὺ βγοῦν ἀπὸ τῆ Γραμματικῆ δὲ ἀπὸ τὰ μπόδια καὶ κάποιος νεκρὸ κανόνες, τότε ἡ Γραμματικὴ μπορεῖ νὰ διδαχθῆ στὸ λαϊκὸ σχολεῖο σὰν διασκεδαστικὸ μάθημα. Πρότασες, κουβέντα καὶ θέματα φτιάχνουν τῆ Γραμματικῆ, σὰν π.χ.

Ἄρθρα καὶ ὀνόματα

1 ὁ λύκος εἶνε ἄγριο ζῶον
τοῦ λύκου τὰ δόντια εἶνε δυνατὰ
τῷ (εἰς τὸν, λύκον δὲν ἔχω ἀγάπη

ἢ μητέρα μ' ἀγαπάει
τῆς μητέρας τὸ φόρεμα εἶνε ὠραῖο
τῇ (εἰς τὴν) μητέρα δίδω φιλιὰ
τὴν μητέρα ἀγαπῶ πάντοτε

Ἐπίθετα μετὰ τοὺς βαθμοὺς των

2 ἀφ' τοῦ τὸ βουνὸ εἶνε ὑψηλὸ
τοῦτο εἶνε ὑψηλότερο
καὶ ἐκεῖνο ὑψηλότερο

ἢ ἐγὼ εἶμαι ἡσυχος
σύ εἶσαι πλέον ἡσυχος
ἀφ' τοῦ πολὺ ἡσυχος

Ἀντωνυμίες

3 ὁ δικός μου γάτος εἶνε μικρὸς
ἢ δική σου γάτα ἔχει νύχια
τὸ δικό μου γατάκι παίζει...

Ῥήματα καὶ χρόνοι

ἐγὼ γράφω...
σύ γράφεις...
ἀφ' τοῦ γράφει...
ἐμεῖς γράφομεν
σεῖς γράφετε
ἀφ' τοῦ γράφουσι

ἔγραφα ὅλην τὴν ἡμέραν
θα γράψω ἄβριο ἕνα ποίημα
ἔγραψα χτὲς ἕνα γράμμα τοῦ θείου
ἔχω γράψῃ μίαν ἱστορίαν
εἶχα γράψῃ τοῦ πατέρα προχθὲς ἕνα γράμμα
θα ἔγραφα ἕνα παραμῦθι ἂν εἶχα καιρὸ.

Μετέτοινα θέματα καθημερινὰ τὸ παιδί μαθαίνει: Γραμματικὴ, ὀρθογράφημα καὶ σύνταξη χωρὶς νὰ

Γ. ΚΛΕΦΤΕΣ

Οἱ μέρες κυλούσανε μιὰ κατόπ' ἀπ' τὴν ἄλλη, ὅλες ὅμοιες καὶ μονότονες, χωρὶς νὰ μᾶς ἀποφαινονταν.

Μόνε στὰ ὑστερὰ ἐμίνε κατιτίς, ὄχι δὰ καὶ τόσο πρωτὰκουστὸ σ' ἐκεῖνα τὰ μέρη, μὰ ὅπως κι ἂν εἶναι, πρῶτα κακορίζικο κι ἀπαίσιο, πού μᾶς χάλασε τὴν ἡσυχία.

Μιὰ μέρα δηλαδὴς ἦρθε στὸ χωριὸ ἐν' ἀπόσπασμα ἀπὸ χωροφύλακες καὶ προσάλεσε ὁ γιούζμπασης στὸ σχολεῖο τὸ μουχτάρη καὶ τοὺς πρόκριτους τοῦ χωριοῦ καὶ τοὺς εἶπε πὼς μὲς' τὰ βουνὰ τοὺς ἀκούστηκαν κλέφτες, κάποιος Καπετάν-Θανάσης λησταντάρτης μὲ τὰ παλληκάρια του, καὶ τοὺς διάταξε ἀστηρὰ νὰ προσέχουνε μὴν τύχει καὶ τοῦ δώσουν καμιά βοήθεια· νὰ παραγγείλουνε καὶ τοὺς πιστικὸς νὰ προσέχουνε, γιατί ὕστερ' ἀφ' τοῦ ξέρουν. Κι ἀφ' οὗ πῆρε θροφὴς γιὰ τὸ στράτευμα, ὅσες μπόρεσε, ἔφυγε μαζὶ μὲ τοὺς ἀντρες του τραβώντας κατὰ τὸ βουνό, νὰ πᾶει ν' ἀνταμώσει τ' ἄλλο στράτευμα.

Οἱ κατημένοι οἱ χωριτῆτες ἀμέσως κἀνανε συμβούλιο καὶ στείλανε ἀθρώπους καὶ παραγγείλανε σ' ὅλα τὰ μαντριά, καὶ σ' ὅλες τίς στάνες νὰ προσέχουνε,

χαλάη τὸ μυαλό του, νὰ βασανίζεται, ν' ἀρρωσταίνει.

Εἶνε ἡ ὥρα δώδεκα. Ἡ καμπάνα σημαίνει. Σημαίνει ἡ καμπάνα τόσο γλυκά, πού ὅλοι οἱ μαθητῆς ἀστράφτουν ἀπὸ τὴ χαρὰ τους. Τώρα θὰ πᾶνε νὰ φάγουν, νὰ παίξουν, νὰ ἡσυχάσουν. Ὅλοι ἀνυπόμονοι κατεβαίνουν τίς σκάλες τοῦ σχολεῖο. Μὴ ζητᾶς τώρα τάξη. Εἶνε ἡ ἡλικία πού δὲ θέλει τάξη. Ὁ μαθητῆς ὅσο μεγαλώνει γίνεται ταχτικὸς. Καὶ ἂν τώρα θελήσης νὰ τοῦ ἐπιβληθῆς, νὰ τὸν στενοχωρήσης μὲ τὸν φόβο, σὰ φτάσῃ σπῆτι του ὅλα θὰ τὰ σπᾶσῃ, θὰ κάμῃ τὴ γειτονιά ἄνω κάτω. Ὅσο ἐλευθερία ἔχει τὸ παιδί τόσο ἡσυχώτερο γίνεται. Ἄν τὸν κλείσης ἢ τὸν περιορίσης τότε θὰ δῆς πόσο ἀξίζει ἡ ἐλευθερία. Στὴν ἐλευθερία βασιλεύει καὶ βρῖσκεται ἡ υγεία. Περιορισμὸς δὲν χωραίνει στὴ μικρὴ ἡλικία. Μὲ τὸ καλὸ δὲς του νὰ καταλάβῃ ὅτι πρέπει νὰ σέβεται τοὺς γερόντους, τοὺς ξένους, τοὺς μεγαλύτερους του. Νὰ βοηθᾷ τὴν μητέρα του, νὰ μὴ παίζῃ στὸ δημόσιο δρόμο, ἀλλοῦ ἂς παίζῃ ὅσο θέλει. Ὅλα ἀφ' τὰ θὰ τοῦ βάλῃς στὸ μυαλό, σὰν νὰ τοῦ κανεῖς ἕνα ἀπλό καὶ φυσικὸ μάθημα. Πρόσεχε νὰ μὴ τοῦ βάλῃς στὸ σπῆτι νὰ κάμῃ πολὺ δουλειά. Μιὰ ὥρα διάβασμα καὶ γράψιμο μαζὶ εἶνε πολὺ καὶ φτάνει. Ἄν τοῦ δώσης περισσότερη ἐργασία τότε ἢ θὰ βλάψῃς τὸ παιδί ἢ δὲν θὰ σοῦ κάμῃ τίποτε. Γιατί πρέπει νὰ γνωρίζῃ καλά, καλὰ ὁ δάσκαλος ὅτι στὴν ἀνατροφή καὶ παιδείῃ τοῦ παιδιοῦ, πού τοῦ στέλνει ἡ πατρίδα, δὲν ἔχει κανένα βοηθό, καμμιὰ συντροφιά. Γιατί ὁ πατέρας καὶ ἡ μήνα δὲν ξέρουν πολλές φορές, ἂν ἔχουν παιδιὰ, γιατί ἡ ἐξουσία δὲν σὲ βοηθεῖ καθόλου, γιατί ὁ παπᾶς δὲν λέγει τίποτε, γιατί ὁ κόσμος δηλαδὴ ἡ κοινωνία, τέτοια εἶνε ἀκόμη στὴν Ἑλλάδα, ἀντὶς νὰ σὲ βοηθήτῃ στὸ ἔργο σου σὲ πειράζει μὲ τὸ φτόνο της, σὲ πειράζει μὲ τὸ παράδειγμά της καὶ σιγὰ, σιγὰ φαρμακώνει τὴν ψυχὴ καὶ τὴν ἀγαθωσύνη τοῦ μαθητῆ μὲ τὰ πρῶτα μαθήματα τῆς βλαστήμιας, τῆς κλεψίας, τῆς τράπουλας, τῆς ψευτιάς καὶ τόσων ἄλλων κακῶν. Ἄς προσέχῃ λοιπὸν ὁ δάσκαλος, ὅσο μπορεῖ καὶ δύναται, γιατί κανένα, μὰ κανέναν δὲν ἔχει βοηθὸ στὸ ἔργο του. Ἄς γενῆ ἀφ' τοῦ πατέρα, φίλος, σύντροφος καὶ δάσκαλος τοῦ παιδιοῦ. Ἄς γνωρίσῃ καὶ ἂς καταλάβῃ καλὰ ὅτι ἀφ' τοῦ εἶνε ὁ μοναχὸς τεχνίτης καὶ μορφωτῆς ἀφ' τῆς τῆς ἐβλογημένης καὶ ὑψηλῆς ἐργασίας πού λέγεται: *πολίτης, κοινωνία, ἔθνος.*

Θερσιτῆ 22. Στὴν Κέρκυρα

ΚΑΙΙΑΣ ΣΤΑΥΡΟΣ

γιατὶ ἀλλοίμονο στὸ χωριὸ τους, σὰν περνοῦσε καμιά ὑποψία, πὼς θρέψανε τοὺς κλέφτες.

Ἡ εἰδηση, πὼς φανήκανε κλέφτες στὰ βουνά, ποῦτανε πᾶ' στὸ δρόμο μου, μού χάλασε ὅλο τὸ γούστο. Ὁ Ἀβγούστος εἶχε περάσει ὁ μισός, κ' ἔπρεπε νὰ πηγαίνω, γὰ νὰ βρεθῶ ἐκεῖ, ὄντας θὰ μᾶς μοιράζανε τὰ διπλώματα κ' εἴτανε δύσκολο σ' ἀφ' τὴν κατάσταση, ποῦτανε οἱ δρόμοι μὲ τὴν κλεφτουριά καὶ μὲ τὴν παγαλιά, ν' ἀποφασίσει κανεὶς ἀγωγιάτης νὰ μὲ πᾶει, κ' ἐγὼ ὁ ἴδιος λιγότερο δὲ φοβόμουνε.

Μὰ ἀφ' οὗ στὴν ἀνάγκη πείθονται κ' οἱ θεοὶ πολὺ περισσότερο ἔπρεπε νὰ πεισθῶ ἐγὼ ὁ φουκαρᾶς, ἕνας ἀπλὸς θνητὸς, μάλιστα μὲ κεφάλι γνοπὰ δασκαλεμένο, πού θὰ πᾶι, πὼς μὴδὲ θρωπος σωστὸς δὲν εἶμουνε.

Καὶ μὴν Κεριακὴ ἔκανε λόγο σὲ μερικοὺς ἀγωγιάτες, πού εἴτανε μαζωμένοι σ' ἕνα καφενεδάκι, ποιοανὸ τοῦ βαστᾶ, νὰ μὲ πᾶει ἴσια μὲ τὴ Σαλονίκη.

Κάμποση ὥρα κοιταζόντανε συναμειτάξῃ τους μὲ πονηριά καὶ κανεὶς δὲν ἀποκρίθηκε· μόνον ἕνας τοὺς στὰ στερὰ μού κἀνει:

— Νὰ μὴν τὰ πολυλογουῦμ' ἀφεντικὸ, μού δίνεις μιὰ λίρα καὶ σὲ πᾶω.

Ο ΞΕΝΟΣ ΤΥΠΟΣ

Ἡ σπουδαιότερη ἐφημερίδα τῆς Πετρούπολης «St. Petersburgskaja Vjedomosty» πού διευθύνεται ἀπὸ τὸν Πρίγκηπα Οὐχτέμσκη, δημοσιεύει στὸ φύλλο τῆς 20 τοῦ Θεριστῆ καὶ στὴ στήλη τοῦ «Ξένου τύπου» τὸ ἀκόλουθον ἄρθρο:

«Ἀνάμεσα στὰν ἀρξίμητα ἐγκώμια καὶ τοὺς πανηγυρικοὺς πού ὑμολογοῦν τὴν ἀξία τοῦ Ντεληγιάνη καὶ τὰ καλὰ πού ἔκαμε στὴν πατρίδα του, καὶ πού εἶναι μ' αὐτὰ γιομάτος ὁ ἐλληνικὸς τύπος, ξεχωρίζει, πρὸς ἔπαινό του, ἡσυχὸ καὶ ἀμερόληπτο, τὸ ἄρθρο τῆς φιλολογικῆς καὶ πολιτικῆς ἐφημερίδας «Ὁ Νουμάς», πού εἶναι ὄργανο μιᾶς σημαντικῆς μερίδας ἀπὸ λογοτέχνες καὶ δημοσιολόγους ἀπὸ τοὺς πρῶτους. Ἡ μερίδα αὕτη ἀγωνίζεται γιὰ τὴν παραδοχὴ τῆς ζωντανῆς γλώσσας πού μιλάει ὁ λαὸς, στὸν τόπο τῆς ἄλλης τῆς ἀρχαίχης, πού ἂν καὶ εἶναι ἐπίσημα ἀναγνωρισμένη, δὲ μπορεῖ νὰ χωρέσῃ μέσα στὸ αἷμα τοῦ λαοῦ. Ὁ «Νουμάς» καταδικάζει κι αὐτὸς, καθὼς ὅλοι, τὸ ἀσύνητο ἐγκλημα, καὶ βλέπει μέσα σ' αὐτὸ μιὰ φωτεινὴ ἀπόδειξη πὼς λείπει ἀπολύτως κάθε ἀρχὴ πολιτικὴ ἀπὸ τὸ λαὸ. Ὁ λαὸς εἶναι τελειωτικὸς καὶ χωρὶς καμιά ἐλπίδα θεραπείας χαλασμένος ἀπὸ τὴν πολιτικὴν κατάσταση τῆς Σύχρονης Ἑλλάδας».

Ἐπὶ αὐτὰ δημοσιεύει ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸ ἄρθρο τοῦ «Νουμάς» πού δημοσιεύτηκε στὸν ἀριθ. 151 μὲ τὸν τίτλο «ἡ μαχαίρα τῆς Τρίτης».

Ἀνάλυση τοῦ ἴδιου ἄρθρου δημοσιεύει καὶ ἄλλη ἐφημερίδα τῆς Πετρούπολης, ἡ «Razsvet», στὸ φύλλο τῆς 20 τοῦ Θεριστῆ κι αὕτη.

Νὰ ἀκόμα μιὰ ἀπόδειξη τρανὴ γιὰ τοὺς πατριῶτες πὼς ὁ «Νουμάς» εἶναι ὄργανο τῆς Πανελλαδικτικῆς ἐταιρίας.

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΛΙΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΑΘΟΛΟΓΟΣ ΝΕΥΡΟΛΟΓΟΣ

ΥΦΗΓΗΤΗΣ ΕΝ Τῷ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙῳ

ΟΔΟΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ 82

— Ὁ πολλὰ γύρεψες, ἀδερφέ! τοῦ λέω.

— Σὺ θέλεις, μού λές; ξερά ξερά.

— Ἐλα, λέγε κεῖ πού θὰ γένει, τοῦ λέω.

— Ἄκου, ἀφεντικὸ γυρίζεις καὶ μού κἀνει ἕνας ἄλλος, δὲς του ἕνα εἰκοσάφραγκο αἶντε, καλὰ εἶναι.

— Ὅχι ὄχι μιὰ λίρα ἀκατέβατη, ἔλεγε ὁ πρῶτος· μ' ἀφ' τὸν τὸν τρόπο του καταλαβαίνονταν, πὼς συγκατέβαινε δὰ καὶ στὸ εἰκοσάφραγκο.

Συλλογίστηκα λιγάκι, γύρισα μιὰ καὶ τοὺς εἶδα ὅλους στὰ μάτια, ὅλοι ἀπαθοὶ, σὰν Κινέζοι· τί ἀπελπιστικὴ ἀπάθεια! κι ἀπ' τ' ἄλλο μέρος ἐβαζα μὲ τὸ νοῦ μου πὼς κείνη τὴ βδομάδα ἔπρεπε νὰ φύγω χωρὶς ἄλλο.

— Αἴ λοιπὸν, τοὺς λέω, ἕνα εἰκοσάφραγκο τὸ δώκα αἶντε, τί λές;

— Ἄς εἶναι τέλος, ἀφ' οὗ τὸ ξεστόμισε ὁ συμπίθερος παραδέχομαι πιά, εἶπε ὁ πρῶτος πού γύρεψε τὴ λίρα. Μείναμε σύμφωνοι νὰ ξεκινήσουμε τὸ πουρνό, κι ὅ,τι πᾶι ὁ Θεός.

Τὴ Δευτέρα λοιπὸν ἀπ' τὴν ἀθῆν ἀποχαιρέτησα τὴν οἰκογένειαν τὴ φιλόξενη τοῦ φίλου μου—ἀφ' τοῦ ἐπειδὴ δὲν εἴταν ἀπ' τοὺς τελειοφοιτοὺς εἶχε ἀκόμα καιρὸ καὶ δὲν ἐρχόντανε μαζὶ μου. — Ὅλοι μὲ λύπη εἰλικρινῆ μού σφίξανε τὸ χέρι καὶ μὲ ξεπροβουδῆσαν. Κ' εἶδα πὼς τὰ μάτια τῆς κοπέλλας γεμί-

Ο ΝΟΥΜΑΣ ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Για την Ελλάδα αρ. 10.—Για το Έξωτερικό αρ. 10

20 λεφτά το φύλλο λεφτά 20

ΠΟΥΛΙΕΤΑΙ: Στα κισόκια της Πλατείας Συντάγματος, Ομόνοιας, Υπουργείου Οικονομικών, Σταθμού Τροχιάδρου (Οφθαλματρείο) Σταθμού Υπογείου Σιδηρόδρομου (Ομόνοια) στο καπνοπωλείο Μανωλακάκη (Πλατεία Στουρνάρα, Ξεζάρχεια), στο βιβλιοπωλείο «Εστίας» Γ. Κολάρου.

Στόν Πειραιά: Καπνοπωλείο Γ. Επρού. 68. Βουβουλίνας αρ. 1, σιμά στην Τρούμπα. Η συνδρομή πλερώνεται μπροστά κ' είναι ενός χρόνου πάντα.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

Κ Α Ι

ΠΡΑΜΑΤΑ

ΠΟΛΥ

παραπολύ βιασθήκανε οι πολιτικοί φίλοι του μακαρίτη Ντεληγιάννη να ζητήσουνε νάν του στηθεί ανδριάντας με «πανελλήνιον έθρονον». Δέ λέμε, μπορεί και νάν τάξιζει όχι μόνο ανδριάντας μα και πύργος του «Αίφελ για να «παρέχει εις τας έπερχόμενας γεννεάς ψυχοτρόφα διδάγματα»: μπορεί ακόμα ο μακαρίτης να εΐτανε, καθώς μās τὸ βεβαιώνει η προκήρυξη της επιτροπής, «τηλιμοῦτος πολιτευτής — κορυφαίος — Γιάδστον της 'Ελλάδος — πολιτικός ήρωας — συνελευθερωτής της 'Ηπείρου και Θεσσαλίας — σοφός νομοθέτης — υπέρμαχος τῶν ἐθνικῶν παρὰ δόσεων — εργάτης του ἐθνικοῦ μεγαλείου» κι ετι άλλο δρέγεται ο κ. Μιστριώτης πὸν εαύταζε την προκήρυξη: «μπορεί το μακαρίτη «αί έπερχόμενα γεννεαί» νάν τὸν ανεβάσουν παραπάνου ἀπὸ τὰ ἐπίθετα της

σανε δάκρυα, ὄντας μούδινα τὸ χέρι: ἀπὸ μὸυ σπάρραζε την καρδιά. Ἐτσι λοιπὸν ἡ κόρη ἐκείνη λυπόυταν ἀληθινά, γιατί ἔφρεβγα ἀπὸ κοντά της. Ὡ τὴν ἀναθεματισμένη τὴν ἀνάγκη, πὸν μὲ χωρίζει ἔτσι ἀσπλαγχνά ἀπὸ τέτοια λυγερὴ κλόκαρδη!

Μὲ τέτοιους λογισμοὺς λυπητερός μονάχος ἐγὼ μὲ τὸν ἀγωγιάτη κατόπι ξεκίνησα γιὰ τὴ Σαλονίκη. Ὅσο εΐτανε πουρνὸ εΐταν καλὰ: μὰ ὕστερα, σάν πάτησε ἡ ζέστα, εΐταν πολὺ κακορίζικο τὸ ταξίδι μου, γιατί ὁ ἀγωγιάτης ἀποφρέβγοντας τὸ βουνὸ ἀπὸ φόβο καμιάς κακῆς συνάντησης μὲ πῆγε ἀπ' ἄλλο δρόμο, ἀπ' τὸν κάμπο καὶ ψηνούμουνα μὲς' στο λιοπύρι τ' Ἀθγουστιατικο, σάν κλασμένος ἀμκρτωλὸς στοῦ ζωποδοῦ τὸ λεβέτι.

Ὡστόσο μ' ὄλο μου τὸ βέτανο ὄνειροπολοῦσα, καὶ τῶν ὄνειρω μου ἀντικείμενο εΐτανε τώρα ὄχι πλιὰ ἡ Κλεονίκη—ποῖος νὰ τὸλεγε!—μόνε ἡ χωριατοπούλα ἐκείνη, ἡ ἀδερφή τοῦ φίλου μου, τὸ χαριτωμένο τὸ κοριτσάκι, πὸν δάκρυσε γιὰ τὸ φρεβγίό μου ἔτσι εΐλικρινὰ κι ἀπροφύλαχτα.

Καὶ συλλογιόμουν, ἀμα βγῶ ἀπ' τὸ σκολεῖο λήφτερος καὶ δουλέψω καναδὸν χρόνια, νάρθῶ στο χωριὸ νὰ τὸ πάρω ἀπὸ τὸ κορίτσι καὶ νὰ ζήσω ἡσυχος μὲ τὴ γλυκιά του συντροφιά.

Ἐτσι μὲ τοῦτα, μὲ κείνα, προχωρήσαμε κάμποσο,

Μιστριώτικης προκήρυξης. "Ὁλ' αὐτὰ ὁμως δὲ μās ἐμποδίζονε νὰ ποῦμε καὶ τὴ γνώμη μας—μὰ γνώμη δλωσδιόλου ἀμερόληπτη, πὸν δὲν πηγάζει ἀπὸ κομματικὴ ἀφορμὴ, ἀλλ' ἀπὸ τὴν ἴδια τὴν πολιτικὴ ἱστορία μας.

Εΐτανε πὸς βιασθήκανε οἱ Μιστριώτηδες, Χατζιδάκηδες, Πουλόπουλοι, Βάσηδες, Πολυγένηδες, Θανόπουλοι καὶ οἱ ἄλλοι κομματάρχες του γιὰ τὸν ανδριάντα, καὶ τὸ ξαναλέμε: καὶ θάν τὸ φωνάζονε ὄσο δὲ βιέπουμε ανδριάντα τοῦ Τρικούπη, τοῦ Κουμουτιούρου, τοῦ Ἐπ. Ντεληγιώργη καὶ τόσων ἄλλων πολιτικῶν πὸν, θαρροῦμε, πολιτεῦθήκανε, ἂν ὄχι καλύτερα, ὄχι ὁμως καὶ χειρότερα ἀπὸ τὸ μακαρίτη Ντεληγιάννη. Εΐχαν κι αὐτοὶ τοὺς φίλους τους καὶ τοὺς θαυμαστῆς τους, εΐχαν κι αὐτοὶ σκορπίσει τὰ ρουσοφῆτια τους καὶ ὑποχρεώσει κόσμον καὶ κοσμάκη, μὰ κανέναν ἀπὸ τοὺς φίλους αὐτοῦς δὲ σκέφτηκε νὰ ζητήσει ἀμέσως ὕστερ' ἀπὸ τὸ θάνατό τους κι ἕναν ανδριάντα γιὰ τὸν καθένα τους.

Οἱ φίλοι τοῦ Τρικούπη, Κουμουτιούρου κλπ. φαίνεται σκεφτήκανε φιλοσοφικώτερα: ξέφανε οἱ ανθρωποὶ πὸς τὸν πολιτικὸ δὲν τὸν κρίνονε οἱ κομματάρχες του, ἀλλὰ ἡ ἱστορία, κι ἀφῆσανε τὴν ἱστορία νὰ δικάσει ἀμερόληπτα καὶ νὰ πορασίσει καλοσυνείδητα ἂν τοὺς πρέπει ανδριάντας ἢ ἀνάθεμα.

Δὲν ξέρονε τί θὰ πῆ ἡ ἱστορία γιὰ τὸ Ντεληγιάννη. Μπορεῖ νὰ χειροκορήσει τὴν προκήρυξη τοῦ Μιστριώτη καὶ νὰ βρεῖ πὸς ἕνας ανδριάντας στὴν πρωτεύουσα, καθώς προτείνει ἡ επιτροπή, δὲν εΐναι ἀρκετὸς καὶ πὸς κάθε χωριὸ της 'Ελλάδας, καὶ τὸ μικρότερο, πρέπει νᾶναι στολισμένο καὶ μ' ἕναν ανδριάντα «τοῦ τηλικούτου πολιτευτοῦ». Ὅσο νὰ μιλῆσει ὁμως ἡ ἱστορία, ἔπρεπε οἱ διάφοροι κομματάρχες του νὰ σεβαστοῦν τὴ μνήμη του καὶ νὰ μὴ ζητήσουνε—βαριά ἢ λέξη, μὰ καταλληλότερη δὲ βροίσκουμε—νὰ τὴ ρεζιλέψουνε.

ΜΠΟΡΕΙ

ὁ Στριφτόμπολας νὰ φοράει ρουστάνελιες καὶ νὰ μὴν εΐναι ρήτορας, αὐτὸ ὁμως δὲν τὸν ἐμποδίζει νὰ λέει πὸν καὶ πὸν μερικῆς στρογγυλῆς κουβέντες μὲσα στὴ Βουλὴ.—κουβέντες μὲ νόημα καὶ μὲ οὐσία—κι ἄς γελάνε ὄσο θέλουν οἱ ἐθνικοὶ παπαρδελάδες κ' οἱ χαριτόβρυτοι χρονικογράφοι τῶν ἐφημερίδων.

Ἡ «Ἀκρόπολη» πολὺ σωστὰ παρατήρησε, σχολιάζοντας τὰ λόγια πὸν εΐπε ὁ Στριφτόμπολας τὴν περασμένη βδομάδα στὴ Βουλὴ, πὸς ἀφοῦ οἱ ἐπίση-

μοι καὶ οἱ ρητορικώτατοι χάνονταν μὲ τὴ μικροπολιτικὴ, ἔπρεπε νὰ βρεθεῖ κ' ἕνας μὴ ἐπίσημος οὔτε ρήτορας νὰ μιλήσει γιὰ τὴ μεγάλη πολιτικὴ καὶ νὰ ξεστομίσει μερικῆς ἀλήθειας, πὸν σπάνια, πολὺ σπάνια, ἴσως καὶ ποτέ, ἀκούγονταν μὲσα στὴ ρουσοφτοβουλὴ μας.

Ὁ Πατρινὸς γερολεβέντης εΐπε ὄχι ἤθελε νὰ πεῖ, γιὰ στόλο, στρατό, Βασιλεία, συναλλαγὴ κτλ. μὲ λόγια τσεκουράττα καὶ στρογγυλά. Οἱ βουλευτάδες γελάσανε καὶ κᾶνε πολὺ καλὰ. Ἄν εΐτανε νὰ συγκινηθοῦμε, δὲ θὰ βρισκότανε στὴν ἀνάγκη ὁ Στριφτόμπολας νὰ τοὺς μιλήσει καθὼς τοὺς μίλησε. Θάν τοὺς δηγιότανε κανένα δηγηματάκι τοῦ Βουκάκιου ἢ θάν τοὺς τραγουδοῦσε κανέναν ἄμανε.

Νὰ βρισκόμαστε στὰ 1905,—πὸν γράφει καὶ τὸ «Σκριπ»—καὶ νὰ μās μιλάς ἡ ἀφεντιά σου, κ. Στριφτόμπολα, γιὰ Ὅθωνα καὶ γιὰ τέτια κουρφεξάλα;

ΠΟΙΟΣ

ὁ λόγος νὰ δημοσιεύουνε κάθε τόσο οἱ γιατροὶ τῆς Ἀστυνομίας τὴν ἐκθεσὴ τους γιὰ τὴ βρωμερὴ καὶ συχαμένη κατάσταση τῶν ξενοδοχείων, γαλατάδικων, μπακαλίκων, καὶ τῶν ἄλλων μαγαζιῶν πὸν ἐπιθεωροῦνε; Γιὰ νὰ μās κᾶνουνε νᾶνδιάζουμε, χωρὶς νὰ βγαίνει καὶ κανένα κέρδος σπουδαῖο ἀπὸ τὴν τέτια δημοσίεψη;

Ὅποιος ἔχει τὴν ὑπομονὴ νὰ διαβάζει τίς ἐκθεσες αὐτές, θὰ βρεῖ τὰ ἴδια μαγαζιά νὰ εΐναι πάντα ἀκάθαρτα χωρὶς οἱ ἰδιοχτῆτες τους νὰ συγκινιοῦνται καθόλου ἀπὸ τὸ δημόσιο αὐτὸ ρεζιλέμα πὸν τοὺς γίνεται κι ἀπὸ τὸ τιποτένιο πρόστιμο πὸν θὰ πληροῦσουνε στὸ Πταισματοδικεῖο, ἂν τοὺς λείπουν τὰ μὲσα καὶ δὲν ἀθωωθοῦν.

Καθὼς τὸ γράφαμε κι ἄλλοτε, θᾶβγαίνε κάπιο καλὸ ἀπὸ τίς γιατρεικῆς ἐπιθεωρήσεις, μόνο ἂν ἡ Ἀστυνομία σὲ κάθε μαγαζὶ ἀκάθαρτο κρεμνοῦσε στὴν πόρτα του μὲ πινακίδα μ' αὐτὴ τὴ λέξη πὸν νὰ δείχνει στὸν καθένα τὰ χάλια τοῦ μαγαζιοῦ. Μὲ τὸν τρόπο ὁμως πὸν γίνεται τώρα ἡ δουλιὰ, καλύτερα νὰ μὴ δημοσιεύουνται οἱ γιατρεικῆς ἐκθεσες γιὰ νὰ μὴν ξέρονε τουλάχιστο τι τῶμε.

ΑΠΟ

τὸ «Σκριπ» τῆς Τρίτης μαθαίνουμε πὸς στὸν Πύργο ὑπάρχει ἕνας ὑπογραμματῆς Πρωτοδικεῖου, δ κ. Βέλιγας, «ὄστις τόσον εΐναι ἀφρωσιωμένος στὴν

ὡς πὸν φτάσαμε σ' ἕνα χωριὸ, στὰ Ρεβενά. Τὸ χωριὸ ἀπὸ τῶχανε κᾶνε προσωρινὸ σταθμὸ γιὰ τὸ στραῖμα τῆς χωροφυλακῆς, πὸν κληροῦσε τοὺς ληστάρδες.

Μόλις μπήκαμε μὲς' στὸ χωριὸ, μās πιάσανε δύο στρατιῶτες καὶ μās πῆγανε σ' ἕνα εἶδος χάνι ἢ καρενεῖο, πὸν τῶχανε γιὰ προσωρας κονάκι, καὶ μās παρουσιάσανε σ' ἕναν ἀξιωματικό. Ἀπὸς τότε μās ἔβαλε σὲ ἀνάκριση, ἀλλὰ μὲ μεγάλη ἐβγένεια: μās ρώτησε λοιπὸν ἀπὸ πὸν ἐρχοῦμαστε; γιατί ταξιδεύουμε; σάν εἶδαμε κανένανε στὸ δρόμο καὶ τὰ λοιπὰ: ἐμεῖς τοῦ ἀπαντήσαμε, ὅπως ἔπρεπε, δηλαδή: τὴν ἀλήθεια καὶ στὰ ὕστερὰ μās ἀπόλυσε μὲ σφιχτὴ παραγγελιά νὰ μὴν τὸ κουνήσουμε ἀπ' τὸ χωριὸ, σὰ δὲ μās δώσει ἀπὸς τὴν ἀδεία.

— "Α! τώρα τὸ καταφέραμε ἀλήθεια!

Μπήκαμε σ' ἕνα καφενεδάκι—ἀφοῦ ἔδесе πρῶτα ὄχι ὁ ἀγωγιάτης τὸ μουλᾶρι του,—κι ἀρχίσαμε νὰ ξεδιέβουμε λόγια βρίζοντας τὴν τύχη μας, τοὺς κλέφτες καὶ τοὺς χωροφυλάκους, πρᾶμα δλωσδιόλου ἀνωφέλεφτο ἀπὸ πραχτικὴ ἐποψη. Μὰ ἡ πείρα διδάχνει καλύτερα ποῖο εἶναι τὸ πιὸ ὠφέλιμο, κ' ἔτσι σιγὰ σιγὰ τὸ βρήκαμε: δηλαδή τὸ κόψαμε δίπλα πάνου στοὺς πεκέδες ἔχοντας γιὰ προκέφαλο ἐγὼ ἕνα τάβλι κι ὁ ἀγωγιάτης μου τὸ χέρι του καὶ

μ' ὄλη τὴ σκληράδα τοῦ στραματιεῦ μας ἀποκοιμηθήκαμε γλυκὰ γλυκὰ τοῦ δικαίου τὸν ὕπνο. Μόνε τὸ βράδι βράδι μās ξύπνησε ἡ στρατιωτικὴ ἢ σκλιπηγία, πὸν βαροῦσε συνάθροιση. Εἶχε ἔρθει διάτα ἀπὸ τὸν ταγματάρχη νὰ πᾶν ὄλοι τὸ γρηγορώτερο, γιατί εΐταν πιθανὸ νὰ χτυπηθοῦνε μὲ τοὺς κλέφτες καὶ τὸ χωριὸ εΐταν ἀνάστατο. Σὲ λίγο ὄλο τ' ἀπόσπασμα μπήκε σὲ γραμμὴ καὶ ξεκίνησε κατὰ τὸ βουνὸ σὲ δύο στοιχοῦς.

Τὸ φρεβγίό τοῦ στρατοῦ σήμαινε, πὸς κ' ἐμεῖς πλιὰ εἶμαστανε λήστεροι νὰ τραβήξουμε τὸ δρόμο μας: τώρα μπορεῖ καὶ νὰ μὴν τὸ σήμαινε, μὰ ἐμεῖς ἔτσι τὸ ξηγήσαμε καὶ μὲ τὸ κλιόβασιλέμα ξεκινήσαμε.

Τὸ φρεγγάρι δλόγισμο φώτιζε τὸ δρόμο μας καὶ τῆς νύχτας ἡ δροσιά ἔκᾶνε χαρὰ θεοῦ τὸ ταξίδεμα. Τὰ τριτσόνια τρίζανε, τὰ βαθράκια μὲς' στὰ ρέματα σφυρίζανε, καὶ κάπου κάπου ὁ γκιώνης θρηνηλαλοῦσε πάνου σὲ κανὰ θεριωμένο δέντρο.

Δυὸ ὥρες ἀκόμα περπατοῦσαμε ἴσιωμα καμπίσι. Ὡστόσο μ' ὄλη τὴν πιθυμιά μας νὰ μὴν περάσουμε βουνὸ, δὲν εΐτανε δυνατὸ νὰ φτάσουμε στὸν τόπο μας, σὰ δὲν περνοῦσαμε ἀπ' τὸ Χορτιάτη καὶ γιὰ τοῦτο κᾶναμε τώρα τὸ σταβρό μας κι ἀρχίσαμε νὰ τὸν ανεβαίνουμε ἀπ' τὴ βορειοδυτικὴ του πλ-

ποίησιν ὡστε ἀφαιρείται ὅταν συντάσῃ δικαστικὰς ἀποφάσεις ἢ κρατεῖ καταθέσεις μαρτύρων, καὶ τὰς γράφει ἐμμέτρως».

Καὶ τὸ «Σκρίπ» δημοσίεψε κάπια μαρτυρικὴ καταθέσῃ του ποῦ βρίσκεται στὰ πρακτικὰ τοῦ 1902 (ἀριθ. 3344) καὶ εἶναι ἡ ἀκόλουθη:

«Τὴ νύχτα σὺν ἐπρόγκηξαν τὰ γίδια ἀπὸ τὸν ὕπνο, πετάχτηκα καὶ φώναξα τὸν γέρο μου πατέρα καὶ τότε πέρα ἐκάμαμε νὰ ἰδοῦμε τί συμβαίνει, καὶ μετὰ τὰ μάτια μας καλὰ γνωρίσαμε τὸ Σκούντα νὰ φεύγῃ εἰς τὰ τέσσαρα χωρὶς μιλιὰ νὰ δώσῃ εἰς τὸ δικό μας μίλημα.

Σὺν ἔλλειπαν τὰ γίδια μας, τὴν ἄλλη τὴν ἡμέρα, ἐπήγαμε καὶ σμίξαμε στὴ στάνη του τὸ Σκούντα,

ἀλλὰ καλὰ δὲν ἔκανε πῶς ἔκλεψε τὰ γίδια. Μὰ σὺν καὶ τὸν κατῆγγελε δὲ Γιάννης Λαφογιάννης, τὴν πράξη ἀναγνώρισε καὶ πλέρωσε τὰ δύο καὶ ἀπόδειξε συντρόφους του τὰ δύο παιδιὰ τοῦ Μήτσα».

Δὲ λέμε πῶς εἶναι ἀσκημοὶ οἱ στίχοι, εἶναι μάλιστα ἀρκετὰ καλοὶ, μὰ καὶ περὶ νὰ εἴτανε γραμμμένη ἡ καταθέσῃ πάλι θὰ εἶχε τὴν ἀξία της ἀφοῦ ὁ κ. Βέλεχας ἔγραψε ὅ,τι εἶπε καὶ ὅπως τὰ εἶπε ὁ μάρτυρας, χωρὶς νὰν τοὺς προστέσει τὸ βερνίκι τῆς ἐπίσης δικαστικῆς γλώσσας ποὺ πολλές φορές μετὰ τίς ἐλληνοκυριεῖς της καὶ τίς στρυφνῆς της φράσεις ἀλλάζει ἐλωσδιόλου καὶ παραμορφώνει ὅσα λέγονται στὸ δικαστήριον.

Νὰ ποῦ ἕνας φτωχὸς ὑπογραμματέας ἀποκότησε κάτι μεγάλο καὶ μπορεῖ γι' αὐτὸ—καθὼς μᾶς πληροφορεῖ τὸ «Σκρίπ»—«πολλάκις ν' ἀπελύθη τῆς θέσεως τοῦ ἐμμέστου ὑπογραμματέως».

ΕΙΔΙΚΟΥΣ

Ἐξήντησε ἡ Βουλὴ σὲ μιὰ συνεδρίαση τῆς περασμένης βδομάδας νὰ μελετήσουν κάπιο ἐκπαιδευτικὸ νομοσχέδιο, καὶ οἱ εἰδικοὶ βρεθῆκανε ἀμέσως. Τοὺς ἀνακάλυψε δίχως νὰ πονοκεφαλιάσει καθόλου ὁ κ. Πρωθυπουργός.

— Τί νὰν τοὺς ζητήμα ὅξω αὐτοὺς τοὺς εἰδικούς, ἀφοῦ τοὺς ἔχουμε δῶ μέσα; «Οἱ οἱ δσοὶ χρηματίσανε ὑπουργοὶ τῆς Παιδείας εἶναι εἰδικοὶ γι' αὐτὴ τὴ δουλιὰ, κ' ἡ ἐπιτροπὴ ἄς γίνεῖ ἀπὸ τοὺς τέτοιους.

Σύμφωνα λοιπὸν μετὰ τὴ θεωρία τοῦ κ. Ράλλη, ἅμα γίνεῖ κανεὶς ὑπουργός τῆς Παιδείας ἀποχτὰ εἰδικότητα γιὰ τὰ Ἐκπαιδευτικὰ, καθὼς καὶ ἅμα γίνεῖ

γιατὶ. Ἐγὼ βυθισμένος σὲ σκέψεις καθόμουνα πᾶ' στὸ μουλὰρι ἀσυνείδητα, μηδὲ γύριζα νὰ δῶ πίσω μου κ' ἐκεῖνο σιγὰ σιγὰ προχωροῦσε. Σάφου σούρισμα στρηγγὸ τάραιε τῆς νύχτας τὴν ἡσυχίαν· τὸ μουλὰρι μου ζαφνίστηκε καὶ μετὰ τὴν ἀνάστασιν ἐπὶ τὸ ζῶ γύρισε πίσω καὶ ἔρχετο νὰ πηλαλάει σὺν ἀστραπῇ κατὰ τὸν κατήφορον. Ἐγὼ εἶχα πέσει πάνου σὲ μαλακὰ χορτάρια καὶ δὲ χτύπησα ἄσκημα πούπετα, ὅμως τρώμαξα πολὺ· σηκώθηκα νὰ δῶ γιὰ τὸν ἀγωγιάτη μου, μ' ἀντί τῆς ἐκείνου εἶδα μπρὸς μου δύο παλληκαράδες ἴσια μ' ἐκεῖ ἀπάνου ἀρματωμένους σὺν ἀστακούς, ποὺ λάμπαν τ' ἄρματα τοὺς στὸ φῶς τοῦ φεγγαρίου.

— Καλησπέρα, παλληκάρι, μοῦ λέει ὁ ἕνας, ἔχεις καὶ ἄλλους συντρόφους ταξιδιωτῆς;

Ὁ φόβος εἶχε παραλύσει τὰ μέλη μου κ' εἶχε πιαστεῖ ἡ φωνὴ μου· ἔτρεμα χεροπόδακα καὶ χτυποῦσαν τὰ σαγόνια μου.

— Μὴ φοβάσαι δὲ τίς, καλὸ παιδί, κ' ἐμεῖς ἀθρῶποι εἴμαστε· μοῦ λέει ὁ ἄλλος, καὶ σὺν ὄρα ἔρθε κοντὰ μου καὶ σκαλιζόντας τὴ μέση μου καὶ τίς τσέπες μου μετὰ ῥώτησε:

— Ἐχεις ἀπάνου σου κανὰ ὄπλο τίποτε;

Κ' ὕστερα πάλι εἶπε:

ὑπουργός τῶ Ναυτικῷ γιὰ τὰ Ναυτικά. Ὁ κ. Βουδούρης λ. χ. εἶναι εἰδικώτατος· καὶ μπορεῖ νὰ κυβερνήσει καὶ τὸν Ἑγγλεζικὸ στόλο ὀδηγώντας τον ἰσάμε τὴ Χαλκίδα, καθὼς ὀδήγησε ἄλλοτε τὸν Ἑλληνικὸ στόλο σὲ παραμονὴς Δημηκρικῶν ἐκλογῶν.

ΓΑΛΑΖΙΑ

Σὰ σύγνεφο τοῦ πρόσωπου ἡ δλόγληκη ἀσπράδα, σὺν οὐρανὸς τοῦ μεταξιοῦ ἡ δημοφὰ ἡ πλασμένη· θέλει καθάριος νὰ ἀπλωθῇ, μὰ πὸ καθάριος μένει στῆς ὄψης τῆς δλόλευκης τῆ θαυμαστῆ λαμπράδα.

Ἐνίκησε τὸ σύγνεφο τῆ γαλανῆ χλωμάδα.

Ἦ! τῶν στηθίων ἡ διάφανη κ' ἀραχνόφασμένη ἡ μουσουλίνα, μεταξιοῦ φάντασμα ποῦ πεθαίνει, δείχνει σὺν δνειροῦ σκιά μιὰ ῥόδινη δημοφάδα.

Τριανταφυλλένιο ἀνθόγαλα τοῦ στήθους τὰ λουλουδία φάλλον τῆς σάρκας θρίαμβους σ' ἀρμονικὰ τραγούδια,

κ' ἡ λύρα ἡ ἐλεφάντινη τοῦ πόθου αὐτὰ τονίζει.

ἌΓινε κουρέλι, ἀχνόπλασμα, νεκρὸ σωριάσου κάτου. Σ' δνειρεμένες δημοφὰς ὁ Ἑρωτίας χαρίζει ἀγνοὺς κ' ἀμάραντους ἀνθούς τὰ δλόθερμα φιλιὰ του».

ΔΟΞΕΓΡΙΝ

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

ΣΤΑ ΠΕΤΑΧΤΑ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΜΑ

Τοῦ ἀριθ. 153 τοῦ «Νουμά»

Τὸ φύλλο 148 τοῦ «Νουμά» εἶχε δημοσιεῖσει ἕνα λόγου μου μετὰ ὑπόθεσιν μιὰ μικρὴ προσπάθεια γιὰ κοινωνικὴ καλλιτέρευση στὴν ὁποία συνεργάζομαι. Μετὰ τὴν λευτερίαν ποὺ παίρνουν ὄχι μοναχὰ οἱ ποιητῆς μὰ καὶ οἱ ῥήτορες θέλησα νὰ φαῖδρῶν τὰ λόγια μετὰ μιὰ παρένθεσιν λίγη ποιητικὴ, λίγη ἱστορικὴ. Δὲν μοῦ πέρασε διόλου ἀπὸ τὸ νοῦ, ὅς βεβαιῶν, νὰ κάμω ἀνακαλύψεις στὸν κάμπο τῆς ἐπιστήμης, ποὺ δὲν ἔχει καὶ ἀνάγκη ἀπὸ τὴ μικρότητά μου. Μὰ νὰ, ποῦ ἡ ἀθῶα αὐτὴ παρένθεσιν σκανδαλίσει ἕναν

— Ἄμ δὲν ἔχεις δὲ μούτρα γιὰ ὄπλα, μόνε...

Ἐβγαλε κατόπι ἕνα κόκκινον μαντήλι κ' ἔδесе μετὰ δάφτο τὰ μάτια μου χωρὶς ἐγὼ ν' ἀντισταθῶ καθόλου. Ἔστερα μετὰ φορτώθηκε ὁ ἕνας τοὺς στίς πλάτες του, μετὰ παραγγέλλανε νὰ μὴ βγάλω τσιμουδιά, μόνε νὰ τόνε βαστῶ γερά, καὶ ξεκινήσανε. Δὲν εἶχα δύναμιν μηδὲ νὰ μιλήσω, ὄχι νὰ φωνάξω κιάλας!

Κάμποση ὥρα ἔτσι περπατοῦσαν, κ' ἐμένα ἡ καρδιά μου ἔτρεμα σὺν τοῦ πουλιοῦ στὰ νύχια τῆς γάτας· ὕστερα σταθήκανε μιὰ:

— Βάστα σφιχτὰ τώρα· μοῦ λέει ἐκεῖνος, ποῦ με σήκωνε.

— Στάσου· λέει ὁ ἄλλος· κ' ἐνῶσα πῶς με δέσανε μ' ἕνα σκοινὶ στὴ ῥάχη κείνου, ποῦ με σήκωνε. Τότε μοῦ φάνηκε πῶς σκαρφαλῶνανε πάνου σὲ βράχους, κ' ἀπὸ καμιά πέτρα, ποῦ κυλοῦσε κάτ' ἀπ' τὰ πόδια τους, ἔκανε βουθὴ, σὺ νάπερτε μὲς' σὲ ἄβυσσον γκρεμοῦ.

Φαντάζεστε τὸ φόβο μου! Σὲ κομματι πάλι σταθήκανε, λύσανε τὸ σκοινὶ καὶ μ' ἀπιθῶσανε κάτου. Τότε μ' ἔπιασ' ἕνας ἀπ' τὸ χέρι, μετὰ σήκωσε ὀρθῶ καὶ μοῦ ψιθύρισε:

— Περπάτιε.

Ἐστοπίσανε κατόπι κλαδιὰ καθὼς κατάλαβα

τραινὸ κριτικὸ ποῦ ζεῖ στὴ Λόντρα μετὰ καὶ μᾶς σφενδονίζει ἀπὸ κείθε πέρα κάμποσες σοφῆς ἐπίκρισες καὶ πετριτικῆς ὀρμήνιες. Φχαριστῶ καὶ σέφτομαι νὰ δρᾶξω τὴ σπάνια καὶ τιμητικὴ περὶστασιν ἀπαντῶντας τοὺς λόγια σὲ ἕνα λόγιον ποῦ βρίσκεται σὲ τέτοια μεγαλοπολιτὴ· τὸ πρᾶμα ἀλλάζει ἴαν ἕξοσος μονάχα σὲ μιὰ μικρὴ πολιτεία, λόγου χάριν στὴ μικροσκοπικὴ Λακεδόνικ. (Πολύχνη ἱταλικὴ 3000 κατοίκων. Κοίταξε «Πεταχτὰ καὶ σύντομα» «Νουμά» ἀριθ. 153).

Μπαίνω ἀμέσως στὸ θέμα. Ποῦ βρῆκε ὁ κριτικὸς μου στὸ λόγου μου ἐκεῖνο πῶς τὴ μεταφράσῃ τοῦ Ἰωνᾶ τὴν κάμνε οἱ Ἑβραῖοι τοῦ νησιοῦ μας; Τέτοιο πρᾶμα δὲν εἶπα· ἐστὶ τὸ παραμῦθι· ὄχι μοναχὰ δὲ «χόντρνε σὴν ἐκδοσὴ μου» καθὼς λέγει, μὰ οὔτε ἀναφέρεται ὁλότελε. Εἶπα μετὰ πολὺ δόση σκεπτικισμοῦ καθὼς μαντεύει ὁ ἀναγνώστης τὸ ἔξῃ: «Ἐχω διαβάσῃ μιὰ φορὰ» ὅτι τὸ πρῶτον κείμενον εἰς ρωμῆικη γλῶσσα βρισκεται στὸ Ὄξφορντ κειμῶμένο «γιὰ τοὺς Ἑβραῖους» τῆς Κερκύρας. Τὰ δύο νοήματα ἔχουν διαφορά, μάλιστα γιὰ ἕναν κριτικὸ ποῦ τὰ φιλοκοπανίζει δλα. Τὴν εἰδησιν τὴν εἶχα διαβάσει στὴν ἱστορίαν «τῆς Ἑβραϊκῆς Κοινοτήτος τῆς Κερκύρας» τοῦ Ρωμανοῦ ποῦ τὴν ἔμαθε ἀπὸ τὸν κ. Λάμπρο, ὁ ὁποῖος ἀπὸ μέρος τὴν εἶχε λάβῃ ἀπὸ τὸν βιβλιοθηκάριον τοῦ Ὄξφορντ κ. Νοϊμπάουερ. Τὸ πρῶτον νόστιμον εἶναι ποῦ ὁ ἴδιος ὁ κριτικὸς ποῦ τώρα ἀστράφτει καὶ βροντάει, ἐργάστηκε ἀρκετὰ γιὰ τὴ διάδοσιν τῆς εἰδησης, ἀκριβῶς καθὼς τὴν ἔδωσα γώ, μετὰ τὴν μεταφράσῃ ποῦ κάμνε σὲ μιὰ ἑβραϊκὴν γλῶσσαν, τῆς ἱστορίας τοῦ Ρωμανοῦ· ἀλήθεια πῶς δὲν εἶχε πᾶσι ἀκόμα στὸ Ὄξφορντ νὰ δῆ τὸ περιήρημον κείμενον.

Βρίσκει τόντις κανεὶς τὸ μπελά του ὅτα δὲν πᾶει ἐπὶ τόπου γιὰ ἔρευνας. Νὰ λόγου χάριν ὁ κριτικὸς κριτικὸς μας γιὰ νὰ μὴ γνωρίζῃ τὸ Βόλο ἔχει γράψει πῶς οἱ ἐκεῖ Ἑβραῖοι μιλοῦν ἐλληνικὰ ἐνῶ εἶναι ἰσπανόφωνοι. Ὁ ἴδιος μᾶς δίνει τώρα σὺν κάτι καὶ καινούργιον ποῦ τὸ ἀνακοινῶναι αὐτὸς πρῶτον καὶ ἔπειτα νὰ ξεκινήσῃ καὶ τὸν κ. Καραπάνου (τόνομα ἐνὸς ὑπουργοῦ πιάνει πάντα θέση) ὅτι τὴν Ἄρτα τὴν λέγανε παλιότες Κερνανίκα. Τὸ ἱστορικὸν κειμῶνον στὴν Πόλην τὸ 1537. Μὰ τοῦτο σὰς λένε ποῦ τὸ ξέρον δλοὶ οἱ Ἑβραῖοι τῆς Ἄρτας ποῦ ἀκόμα βάζουν στὰ ἑβραϊκὰ προκοσῶμῶνά τους τὰ δύο ὀνόματα Ἄρτα καὶ Ἀκαρνάνια. Τὴ διπλῆ ὀνομασίαν ὅμως δὲν τὴ ξέρον οἱ χριστιανοὶ οἱ Ἄρτινοι, τουλάχιστον κείνοι ποῦ ῥώτησα.

ἀπ' τὸ θρό ποῦ κάμνε τὰ φύλλα καὶ μετὰ πέρασαν ἀπ' ἀνάμεσα.

— Σκύψε, μοῦ ψιθύρισε τώρα.

Ἐσκυψα καὶ μοῦ φάνηκε, πῶς περνοῦμε ἀπὸ τρύπα βράχου καὶ ὕστερα ἀπὸ κάμποσα βήματα,

— Κάτσε, μοῦ λέει.

Κάθησα καὶ τότες μοῦλυσε τὸ μαντήλι ἀπ' τὰ μάτια μου. Ἐτριψα τὰ μάτια μου καὶ τ' ἀνοιξα καλὰ· σκοτάδι καταμουσκάρο, οὔτε τὸ δάχτυλό μου δὲν ξεχώριζα. Στῆλὼς ἀπάνου τὸ κεφάλι μου καὶ κοίταξα ψηλά, ἡ ἴδια μαβρίλα, μηδὲ φεγγάρι, μηδ' ἀστρο κανένα. Κ' ἐπειδὴ αἰστανόμου πῶς μετὰ τριγύριζε καὶ μιὰ στενοχωρημένη ἀτμοσφαιρὰ, κατάλαβα πῶς δὲν εἴμουνα πιά ὅξω στὸν ἀνοιχτὸν ὄριζοντα. Ὡς τὸσο δὲν κουνήθηκ' ἀπ' τὸν τόπον μου, ἡ τρομάρα παρῶν τὰ κομμάτια μου.

Κιὰνὰ τέταρτον τῆς ὥρας ἐμείνα ἔτσι στὴ θέση μου σὲ νεκρῶμένο, μὰ γέρο μου χλοῦγα σὺν ψυχοφρεσίνῃ· σὺν κρυφομιλήματι. Ἔστερα χριτῆ! τρῆθησαν ἕνα σπῆρτο καὶ ἀκαψαν ἕνα κερὶ κ' ἔριξε ὁ κόσμος. Τότες τινάχτηκα κ' ἐγὼ πάνου ὄρθιος καὶ κοίταξα γύρο μου. Τὸ μέρος ἐκεῖνο εἶτανε σπηλιά, βραχοκουράλα, κάμποσον ἀπλόγιον. Στὸ βῆθος ξάνοιζα μερικῆς μορφῆς σὺν ἐκείνων, ποῦ με φέρανε. Μπροστὰ μου στέκουνταν ἕνας ρουστανελλὰς μετὰ μᾶβρον μαντήλι

Ένας νοικοκύρης ἑβραῖος Ἀρτινός ποῦ εἶδα δὲ μπό-
ρεσε νὰ μοῦ ξεδουαλίση ἄν ἡ λέξη Ἀκαρνανία δὲ θέλει
νὰ φανερώση καλλίτερον τὴν ἐπαρχία ἢ ἄν δὲν εἶναι
παραμόρφωση τῆς λέξης Ἀμβρακία. Περιμένω ἕνα
προικοσύμφωνο καὶ ἄλλες πληροφορίες καὶ ἄμα τὲς
λάβω θὰ τὰς στελεῶ γενναῖα στὸ British Museum.

Γιὰ τὸ ζήτημα τῆς γλώσσας τοῦ Βαγγελίου, μοῦ
φαίνεται λίγο τολμηρὸ νὰ βγάλῃ κανεὶς ἀπ' τὰ λό-
για ἄλλουνοῦ ἄλλη σημασία κεινῆς ποῦ βγαίνει ἀπὸ
τὸ γενικὸ νόημά τους. Τὸ ἄν τὸ ἑλληνικὸ τὸ κείμενο
εἶναι πρωτότυπο ἢ μετάφραση δὲν εἶχε νὰ κάμει τί-
ποτε μὲ τὰ λόγια μου. Οἱ νοήμονες ἀναγνώστες τοῦ
«Νουμά» κατάλαβαν ποῦ ἤθελα νὰ συμπεράνω ὅταν
εἶπα ὅτι τὸ ἑλληνικὸ κείμενο τοῦ Βαγγελίου γράφηκε
σὲ γλῶσσα κατακτητῆ στὸς ταπεινοὺς καὶ ἀπόκλη-
ρους τοὺς ὁποίους προσελύτιζαν στὸ χριστιανισμό.
Ένας φίλος μου, τοῦ ὁποῖου ἡ σοφία εἶναι στὸ ὕψος
τῆς μετριοφροσύνης, μὲ πληροφορεῖ ὅτι ὁ Krumba-
cher ἀναφέρει στὸ τηλεφώνιο ἔργο του ἕνα σοφὸ Γερ-
μανὸ ποῦ λέει ὅτι ἡ γλῶσσα τοῦ Βαγγελίου εἶχανε ἡ
χυδαία τῆς ἐποχῆς ποῦ γράφηκε.

Καὶ ἄν ἀποδειχθῇ ὅτι ἡ μετάφραση εἶναι ἀπὸ σημι-
τικὸ κείμενο καὶ ἔχει ἑβραϊσμούς τὸ πρᾶμα δὲν ἀλλάζει.
Μήπως οἱ ρωμεῖκες οἱ μετάφρασες τῆς Γραφῆς τῶν Ἑ-
βραίων τῆς Ἠπείρου δὲν ἔχουν ἑβραϊσμούς, θὰ πῆ γιὰ
τοῦτο πὼς δὲν εἶναι γραμμένες στὴ Δημοτική;

Ἄλλου ὁ κριτικὸς μας ἀναφέρει τὲς λέξεις «δόξα
καὶ φαντασία». Τὴν πρώτη, ἅς τὴν χαίρεται ὅποιος
θέλει, μὲ γιὰ τὸ. Τὴ δευτέρα δὲ μας κακοφαίνεται
καὶ τόσο. Δὲν εἶναι δὲ καὶ τόσο ἀσκημο πρᾶμα λίγη
φαντασία. Φτάνει μονάχα νὰ εἶναι γέννημα καὶ συμ-
πλήρωμα λογικῶ συμβάντων καὶ σκέψεων, καὶ ὄχι
ἄρρωστικῶ ὀργανισμοῦ. Στὲς ἱστορικές ἀναπαρά-
στασες καθὲς λογῆς καὶ διάστασης, λίγη φαντασία
εἶναι ἀπαραίτητη. Τί θὰ γινόντανε δίχως αὐτῆς
(γιὰ νὰ καταπιεστοῦμε τὰ μεγάλα, τὰ ἀφραστα πα-
ραδείγματα) τὰ ἔργα τοῦ Fustel de Conlange; τί
θὰ γινόντανε πρὸ παντὸς τὰ θαυμάσια ἔργα τοῦ Ρε-
νὰν ποῦ μὲ ὅλη τὴ φαντασία τους, ἢ ἴσα ἴσα ἀκρι-
βῶς γιὰ τὴ γοητεία τῆς φαντασίας τους θὰ μείνουν
στοὺς αἰῶνες;

Γιὰ τὴ μικρότητά μου ἢ ἀπὸ Θήβα καταγωγή
τῶν πρώτων ἐδῶ Ἑβραίων ἔχει βῆση πολὺ στέριξ.
Μὲ πείθει ἡ βεβαιωμένη γραικικὴ καταγωγή τους, τὸ
σύγχρονο τῆς Κατάκτησης τῆς Θήβας καὶ τῆς Κέρκυ-
ρας, ἡ τοπαλαξία πολλῶν Ἑβραίων ἀπὸ τὴ Θήβα

στὰ κράτη τοῦ Ρουγγέρου, ἡ παρουσία ἡ πλήθεια
τῶν Ἑβραίων στὴν Κέρκυρα, ὅχι πολὺ ὕστερα, ὁ ἕνας
ἢ δυὸ Ἑβραῖοι βρυχάδες (τέχνη θηβική) ποῦ βρῆκε
δῶ ὁ Τουδέλας στὸ δωδέκατο αἶμα ποῦ μπορεῖ νὰ
ἦσαν ἢ ἐμπροστοφυλακὴ τῶν κατοπινοῶν (πιστέτω
κάτι τι τέτοιο ἔχει παραδεχθεῖ ὁ ἴδιος ὁ κριτικὸς μας
εἶναι τῶρα κενός) καὶ τέλος ἡ χριστιανικὴ ἢ ροδκλή
αὐτῆ Σιδα (*) ποῦ ὕστερα ἀπὸ τόσες τρυφερὲς ἀγάπες
κάτου στὸ ρωμαντικὸ οὐρανὸ τῆς Φιρέντζας τὴν ἀ-
πηνιέται σήμερα μὴ βασιτώντας νὰ τὴ δῆ νὰ φλερ-
τάρῃ μὲ ἄλλους!

Μὰ ἔχω καὶ κάτι ἄλλο ἀναφορικῶς στὴ κατα-
γωγή αὐτῆ ποῦ εἶναι ὅσον τὸ στεράνωμα ἐνδὸς χιτρίου.

Δὲν ἐγγυοῦμαι ὅμως ὅτι τοῦτο θὰ ξιππάση κανένα
ὑπουργό. Μπορεῖ ὅμως νὰ μὴν ἔχω εὔτε τῶρα τύχη,
καὶ τὸ κελεπούρι αὐτὸ νὰ τῶχῃ κρυφὸ κκαμάρι κανέ-
νας ποῦ νὰ τοῦ ἀποκαλύφτηκε ἀνάμεσα σὲ καμμικὰ
πολὺ μεγάλη βιβλιοθήκη, καὶ νὰ τὸ κρατᾶει καθὼς
εἶπα μυστικῶς...

Βγαίνει ἀπὸ τὸ βιβλίον τῆς Ἑσθήρ ὅτι ὁ Μαρδο-
χάιος εἶχε θεσπίσει νὰ γιορτάσῃ ἡ Σούσα, γιὰ λόγους
ποῦ ἀναφέρει τὸ ἴδιο βιβλίον, τὴ γιορτὴ τῆς Ἑσθήρ
τὴν 15 τοῦ μηνῆ Ἀδάρ. Μαζὶ μὲ τὴ Σούσα ὀρί-
στηκε νὰ γιορτάσουν ὅσον ἀπὸ προνόμιο, τὴν 15
καὶ ὅλες οἱ μεγάλες καὶ τειχισμένες πολιτείες. Οἱ
ἄλλοι τόποι, οἱ μικροὶ γιορτάζανε τὴν 14. Τοῦτο ἐ-
κανονίζετο καλὰ στὴν ἀρχή. Μὰ ὕστερα μὲ τὴν ἔα-
πλωση τῆς διασπορᾶς τῆς φυλῆς σ' ὅλη τὴν τότε οἰ-
κουμένη, πὼς θὰ ξεδουάκωναν οἱ Ἑβραῖοι οἱ ὀρθόδοξοι
ποῦ θέλανε νὰ γιορτάσουν πιστὰ μὲ τὸ διάταγμα τῆς
Γραφῆς, ποῖα πολιτεία εἶχανε τειχισμένη στὴν ἐποχὴ
ποῦ θεσπίστηκε ἡ γιορτὴ; Πρόσθετος, ποῦ μπορεῖ πολ-
λὲς πολιτείες, γιὰ νὰ δεῖξουν παλιὰς περγαμνῆς ἀρ-
χοντίας (ποῦ δὲ χώνεται ἡ ἀριστοκρατία!) νὰ θέλανε
νὰ γιορτάσουν τὴν ἀριστοκρατικὴ ἡμέρα τῆς 15, χω-
ρὶς τὸ δικαίωμά τους σὲ τοῦτο νὰ εἶχανε καὶ πολὺ ξά-
στερο.

Ἔτσι οἱ Ραββίνοι, γιὰ πειρὸ βεβαιότατο ὀρίσανε
πειρὸ πέρα πέρα τὴν ἐποχὴ τοῦ χριστιανισμοῦ μιὰς πο-
λιτείας θεσπίσανε λοιπὸν ὅτι θὰ γιορτάζαν τὴν 15
μόνον οἱ πολιτείες ποῦ ἦσαν τειχισμένες στὴν ἐποχὴ
τῆς Κατάκτησης, δηλαδὴ τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ.

Λοιπὸν: Οἱ ἐνορίτες τῆς Γραικικῆς Συναγωγῆς,
ἄν καὶ στὴν Κέρκυρα ἀπὸ 70) σχεδὸν χρόνια,

(*) Σιδα ρόδο, λέξη θηβικὴ ποῦ διατηρεῖται ἀκόμη οἱ
Ἑβραῖοι τῆς Κερκυρας στὴν ἰταλικὴ διάλεκτό τους.

γιορτάζουσαν θερηκευτικῶς δῶ μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους ὁ-
μοθησκούς τους τὴν 14 τοῦ Ἀδάρ (γιατὶ ἡ Κέρκυρα
δὲ λογιάζεται σύγχρονη τοῦ Ναυῆ) μολαταῦτα ἔκ-
κολοῦθανε μὲ ἀσάλευτη ἐπιμονὴ νὰ γιορτάζουσαν στὰ
σπίτια των, στὸ γλέντι, στὲς μασκαράτες κλπ. τὴν
15 ξεδιακρινόμενοι σ' αὐτὴ τὴν περίστασι ἀπὸ τοὺς
ἄλλους ἐνόπιους Ἑβραίους!

Τὶ ἄλλο φανερᾶνε τοῦτο, πρὸς πῶς οἱ Ἑβραῖοι
τῆς Γραικικῆς Συναγωγῆς εἶναι φερμένοι ἀπὸ πολι-
τεία ποῦ γιορτάσε ὡς κυρία γιορτὴ τῆς τὴν 15 Ἀδάρ;
Καὶ ποῖα ἄλλη πολιτεία ἀνταποκρίεται στὸ περιστα-
τικὸ τοῦτο περισσότερο ἀπὸ τὴν πανάρχαια, τὴν τρισέν-
δοξη τὴ Θήβα;

Κέρκυρα 30 τοῦ Θεριστῆ 1905

Μ. ΚΑΓΙΜΗΣ

ΜΩΣΑΓΚΑ

Ο ΦΑΡΟΣ

Γιὰ ἕνα ὄνειροπλάνευτο τραγουδιστὴ τοῦ Ἀγνώστου
Ποῦ οἱ πόθοι τῆς ἐρημικῆς ζωῆς τότε φτερόνουν
Νὰ εἶχανε φάρου ὁ φύλακας ὡ τί ὄνειρο ὁ ἑαυτοῦ του
Σὲ βράχο ἐκεῖ, ποῦ οἱ θάλασσες κ' οἱ ἀνέμοι περιζώνουν.

Μακρυὰ ἀπ' τὴς ὄψες τῶν πολλῶν κ' ἀπ' τὴν κοσμοπλημ-
[μύρα

Σὲ πύργο σιδερόστηθο, ποῦ ὀρθόπλασε ὁ γρανίτης,
Ἦρωας νὰ ζῆ, ἀφοῦ ἐνίκησε τὴν κοσμοπλάνη Μοῖρα,
Τοῦ πέλαγου ἀβασίλευτος νὰ λάμψη ἀποσπερίτης.

Μακρυὰ ἀπ' τὰ δάση ἢ ἀπ' τοὺς ἀγρούς, ἀπὸ χωριά εἴτε
[χῶρες

Ποῦ οἱ χρόνοι δὲκ τάλιάζουσαν καὶ τὴς χαλνοῦνε οἱ ὄρες,
Νὰ ρίχνῃ φῶς ἀνέσπερο σὲ ἀστερεῦτα πελάγη
Κάτου ἀπὸ ἀτέλειωτο οὐρανὸ στὸ αἰῶνιο κύμα πλάγι.

Μικρὸ νὰ μὴ θωρηθῇ ποτὲς καὶ πρόσκαιρο κανένα,
Ὅ,τι μισοῦνε οἱ ταπεινὲς καρδιὲς κ' ὅ,τι ἀγαποῦνε
Διάπλαττ οὐρανοθέμελα καὶ θάλασσα ἐνωμένα
Μέσα στὴ λάμψη τοῦ φωτὸς παντοτεινὰ νὰ ζοῦνε.

Δεσμώτης τοῦ Ἀπειροῦ νὰ ζῆ καὶ σκλίθος τοῦ Κυμάτου
Νὰν τὸν κοιμίζουσαν οἱ ἀνέμοι κ' οἱ φλοῖσθοι δλόγυρά του
Καὶ πρὸς τὸ φῶς τοῦ φάρου τοῦ τὰ μάτια του ἐνῶ στρέφε
Νὰ κλέψῃ σ' αἰθέρ' ἀχτινωτὸ μὲ ἑσπερία ἢ μὲ νέφη.

... Ὡ καὶ μὰ ὁ σαροφύλακας, μὴ θλιβεται ὅταν βράδω
Σὲ βράδω οὐτ' ἕνα δειλινὸ δὲ ζῆ μὲ τὸ σκοτάδι;

(Μίμησιν ἀπὸ τὸν Charles Frémine)

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΕΡΓΙΑΔΙΤΗΣ

στὸ κεφάλι, μὲ τὴν παλάσκα στὴ μέση στολισμένη
μὲ δυὸ-τρία μικρὰ ὀπλα' μάτια μάβρα κ' ἀνήσυχια,
πρόσωπο ἠλιοκαμένο μὲ χαρχητριστικά κανονικώ-
τατα, μουστάκια μέτρια κατὰμαθρα, γένια ζουρι-
σμένα, ἀνάστημα λίγο κοντύτερο ἀπ' τὸ μέτρο,
ἠλικία ἴσα μὲ σερᾶντα χρόνῶ.

— Γειά σου, καλὸ παιδί, μεῦ κάνει μὲ πολὺ
καλὸν τρόπο.

— Γειά σου καὶ σένα, καπετάνιο, τοῦ λέω μὲ
νεβρικὴ ταρχή.

— Μὴ φοβάσαι καθόλου' μοῦ λέει, ἐμεῖς εἴμα-
στε σταθερὸ καὶ τοῦ βουνοῦ. Εἶν' ἡ ἀλήθεια, πὼς
τρῶμε ἀπὸ καμιά φορὰ ἀθρώπους, μὰ μόνο κείνους,
ποῦ μὰς σκοτίζουν τὸν ἔρωτα' ἐσὺ μὴ φοβάσαι. Ἄ-
πόψε ἡσύχασε ὁ θάραξ καὶ ἄθριο τὰ λέμε καλύτερα.
Δεῖξε, ὦρὲ Κοῦτρα, τοῦ παλληκαριοῦ ἕνα μέρος νὰ
κοιμηθεῖ.

— Ἐφαιριστῶ, καπετάνιο. Καληνύχτα.

— Ἴπνον ἀλαφρὸ μ' ἀποκριθῆκε.

Ὁ ἄλλος, ποῦ κρατοῦσε τὸ κερί, μὲ πῆρε τότες
ἀπ' τὸ χερί καὶ μὲ πῆγε σὲ μιὰν κώχη τῆς σπηλιάς,
ποῦ εἶταν ἀπλωμένη μιὰ προβιά, μ' ἔβαλε κάτι
ροῦχα γιὰ προσκεφάλι, μοῦπε νὰ πλαγιάσω, μ' ἔρ-
ριξ' ἀπὸ πάνω καὶ μιὰ φλοκάτα, κ' ὕστερα ἔσθησε
τὸ κερί καὶ τραβήχτηκε.

Τότες συλλογίστηκε πὼς δὲν πρέπει δὲ νὰ φο-
βοῦμαι καὶ τόσο, ἀφοῦ ὁ ἴδιος ὁ καπετάνιος (γιατὶ
αὐτὸς θὰ εἶχανε) μοῦ τὸ βεβαιώνει, καὶ προσπάθησα
νὰ κοιμηθῶ.

Μόνον μιὰ ἀπορία μοῦ σκοτίζε τὸ κεφάλι, τί θέ-
λουν τάχ' ἀπὸ μένα; γιατί μὲ πιάσανε; καὶ τί θὰ
μὲ κάνουνε;

Μὰ ἐπειδὴς εἴμουν καταπονημένος μὲ πῆρ' ὁ
ἕπνος, πρὶν προφτάσω νὰ βρῶ μιὰν πρόφασιν νὰ δι-
καιολογήσω τοὺς κλέφτες καὶ νὰ συχάσω τὸν ἐμαυτοῦ
μου, ἀλλὰ καὶ μὲς' στὸν ὕπνο μου ὄλο κλέφτες ἔ-
βλεπα, ἀπαγωγές, μαχαίρια, πιστόλια, φόνους, αἵ-
ματα, χωροφύλακες, κυνηγήματα, κ' ἄλλα τέτοια
ἀνακατωμένα πρᾶματα ταραζᾶνε τὴν ὕπνοφντασία
μου. Ἄζεφρα μοῦ φάνηκε, πὼς ἔπεφτα ἀπὸ γκρεμνὸ,
καὶ τὴν ὥρα, ποῦ χτύπησε τάχα τὸ κορμὶ μου πὰ
στὰ βράχια, τίναξ κ' αὐτὸ μὲ τὸ τίναμα ζύπνησα.

Εἶτανε μέρα. Ἦ σπηλιά μέσα θμπὰ θαιμπὰ
φωτίζονταν. Ἀνακάθησα μιὰ, χασμουρήθηκα, τα-
νύστηκα, πεταχρίστηκα, κ' ἐκατόπι σηκώθηκα ὀλόρ-
θος κ' εἶδα πίσω μου τὸν ἴδιο τὸν καπετάνιο' κἀ-
θουνταν κοντὰ στὸ προσκεφάλι μου.

— Καλῶς ζύπνησες, παλληκαρί μου' μοῦ κάνει,
ἔλα νὰ νιφτεῖς.

Μὲ πῆγε σὲ μιὰν ἀκρη, μ' ἔχουσε ὁ ἴδιος νερὸ

ἀπὸ μιὰν τσότρα, κ' ἀπὲ μοῦδωσε ἕνα μεγάλο μαν-
τήλι κόκκινο καὶ σρουγγίστηκε. Ἐκαὶ τὸ σταθερὸ
μου τρεῖς φορές καὶ γυρίζω καὶ τοῦ λέω:

— Καλημέρα, καπετάνιο.

— Καλημέρα, παιδί' μου' χάριτί μου τὸνο-
μά σου.

Τοῦ τῶπα.

— Ἀναστάσης;

— Ναι γιὰτί;

— Κ' ἐγὼ εἶχ' ἀκουσί: Θεανάτης.

— Δὲν περᾶζει κ' αὐτὸ Χριστιανικὸ εἶναι. Μόν'
ἀφοῦ ἀκουσε, πὼς εἴμαστ' ἐμεῖς πάνου στὰ βουνά,
πὼς ἀποκότησες νὰ περάσεις ἀπὸ δωπέρα, ποῦ δὲν
περνάει μηδὲ ποὐλί πετούμενο;

— Ἄχ, καπετάνιο μου ἡ μεγάλ' ἀνάγκη μὲ
βίαιες, μόνον πρέπει νὰ σ' τὰ πῶ οὐλα γιὰ νὰ κατα-
λάβεις.

Κι ἔτσι μὲ λίγα λόγια ξήγησα, ποῖος εἴμουν,
πὼς πῆγα στὸ χωριὸ καὶ γιὰ ποῖο λόγο εἶταν ἀνάγκη
τῶρα νὰ γυρίσω χωρὶς ἄλλο, καὶ τὰποδὲλοπιχα.

— Κι ὁ ἀγωγιάτης σου τί ἔγινε; μοῦ λέει;

— Ἐρῶ κ' ἐγὼ;

— Ἐγὼ νὰ σοῦ τὸ ξηγήσω, μοῦ κάνει' ἀφτα,
οἱ χωριάτες εἶναι κουτοπόνηροι, ὅσον ἀρχινήσατε ν' ἀ-
νερβαίνετε τὸ βουνο', ἀφτὸς ἐμνεσα ὄλο πίσω, γιὰτ'

Table with multiple columns showing financial data, including 'Από προεξόφληματα', 'Εως έξοδα διαχείρισεως', and 'ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΑΗ'. It includes various sub-items like 'δμοια χορηγήσεων' and 'τόκοις δανείων'.

Διανομή των καθαρών κερδών Α' εξαμηνίας 1905 επί δραχμών 1,938,198.60 ως άνωτέρω. Είς τακτικόν μέρισμα πρὸς 3 1/2 ταίς 0/0 επί κεφαλαίου δραχμῶν 20,000,000—

Εκ τοῦ ἀνωτέρω μέρισματος τῶν... ἡ) διὰ φόρον Δημοσίου 3 ταίς 0/0... β) διὰ χρονοσήμιον ἐπὶ τοῦ μέρισματος 20,000 μετοχῶν... γ) διὰ φόρον ἐπιτηδεύματος...

Εἰς ἄθηναις παρὰ τῆς Κεντρικῆς Καταστήματι, ἐν Ἀγρινίῳ, Ἀμφίση, Ἄρτη, Ἀταλάντῃ, Βόλῳ, Γυθείῳ, Δημητσάνῃ, Ζακύνθῳ, Θήβαις, Θήρῃ, Ἰθάκῃ, Καλαβρύτοις, Καλάμειαις, Καρδίτῃ, Κεφαλληνίᾳ, Κερκύρῃ, Κορίνθῳ, Κυπαρισσίᾳ, Λαμίᾳ, Λαρίῃ, Λεβαδείᾳ, Λευκάδι, Μεγαλοπόλει, Μεσσηνίᾳ, Μεσολογγίῳ, Ναυπάκτῳ, Ναυπλίῳ, Παξοῖς, Πάτραις, Πειραιεῖ, Πόρῳ, Πύλῳ, Πύργῳ, Σπάρτῃ, Σόφρῳ, Τρικκάλαις, Τριπόλει, Χαλκιδι παρὰ τοῖς Ἱποκαταστήμασι τῆς Γραμματείας ἀπὸ τῆς 15/28 προσεχοῦς Ἰουλίου.

με πλιότερο κέφι καὶ με τέχνη ἀμίμητη. Ὁ καπετάνιος τότε παίνεσε· Γειά σου, γέρο-Μπούρα, τὸ βαρὺς γλυκὰ τὸ ἔρμιο τὸ μπουζούκι κ' οἱ κάρδες του στὰ χέρια σου λαλοῦνε σὰν ἀηδονία. Κ' ἐκείνος κολακίεφτηκε καὶ εἶπε: Περάσανε τὰ νιάτα μου, μωρὲς παιδιὰ· τώρα στὸ κεφάλι μου πέσανε χιόνια, κ' ἡ κατχηγιὰ τῷ γερατιῶνε κόρτει κοντὸ τὸ βλέμμα μου, μόνε πάλε γιὰ χάρη σας ξαναθυμοῦμαι τὰ νιάτα μου.

ζανε κι ἀχνίζε καὶ μοσκοβολοῦσε. Ὅλοι καθήσαμε τριγύρω· στὸ πλῆθ' ἡ ἀρνίου λιανίσανε με τὸ μυχάρι τὸ κοκορέτσι. Τότες, ἔσκυψ' ἕνας καὶ πῆρε κικμπόσα κομματια καὶ τᾶδωκε τοῦ καπετάνιου, κ' ἕνας ἄλλος τοῦ ἀπολογέρισε τὸ παγοῦρι με τὸ ρακί. Ἄφτος ἦπε κ' ἔδωκε κατόπι κ' ἐμένα. Ὑστερα μοῦ πρόσφερε κοκορέτσι γιὰ μεζέ. Τί νόστιμο πράμα! Ποτές δὲ θὰ ξεχάσω τὴ γλύκα του· μόν' ὅποιος τῶραγε μπορεῖ νὰ μοῦ δώσει δικίο.

τέσσερες χωριστήκανε καὶ πῆραν ἕνα δρόμο, κ' ἐπ' τὰ πάσα τους καταλαβα, πὼς κάνανε ἀλλαγὴ βάρδιας· δηλαδὴς πήγαιναν ἀφτοί, γιὰ νᾶρθουν οἱ ἄλλοι πού φυλάγανε. Καὶ μ' ὄλα ἀφτὰ τὸ ζέφι τους δὲ χάλασε. Πῆρε πάλε ὁ γέρο-Μπούρας τὸ μπουζούκι κ' ἀρχίνεσε νὰ παίξει ἕνα Τσάμικο τώρα. Γειά σου, γέρο· βιάστ' ἀφτοῦ καὶ θὰ σὰς χορέψω τώρα, εἰπ' ὁ καπετάνιος. Σηκώθηκε, ἔβγαλε τὴ μαντήλα του, τῆνε τινάζε στὸν ἀγέρα βαστώντας μιὰν ἄκρη της, κ' ὄλα τὰ παλληκάρια πιάσανε στὴ σειρά κ' ἀρχίσανε νὰ παίρουν τὸ σκοπὸ τοῦ γέρου· τὸν Τσάμικο.

ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΤΟΥ ΣΑΛΟΝΙΟΥ

ΣΥΝΗΘΙΣΜΕΝΟΣ ΤΥΠΟΣ

— «Είναι μερικά αίσθημα, που τελειώνουν μονάχα με τή ζωή αγάπης στ' αληθινά; malheur à toi, αν δεν αγαπιέσαι. "Η θα ζῆς τυραγισμένος ή αν δε θέλεις πρέπει να βγάλεις από πάνω σου τὸ βαρὺ φόρτωμα, που σούδωκεν ή φύση στὸ σῶμά σου τὴ ζωή. Μὴ θελήσετε νὰ μὲ χαραχτηρίσετε ὡς φιλόσοφο, madame, γιατί εἶμαι tout le contraire, ἀλλὰ τὴν ἀγάπησα πολὺ, πάρα πολὺ, κι' ἀφοῦ κείνη παντρεύεται τώρα, τί τὴν θέλω τὴ ζωή μου;»

Καί κείνος, που μούλεγε αὐτά, εἶταν ἓνας σωστός λιμοκοντόρος, τέλειος τύπος νταντή. Πάντα ντυμένος τῆς ὥρας, μυρωδάτος, νέος τοῦ σαλονιου καὶ τοῦ flirt, ποδηλατιστής, τρελλὸς γιὰ τὸ Lawn-tennis καὶ τὶς ὀμορφες κοπέλλες, συχνάζει στὸ club, ζέρει Γαλλικά, λίγες φράσεις Ἰταλικά, πολὺ λίγες Ἀγγλικά, μὰ μιλεῖ ὅλα—κι' ὅταν ἀκόμα δὲν εἶναι καμμὴ ἀνάγκη—μὲ ἀπίστευτην ἀναίδεια connaissance—κατὰ τὴ φράση καὶ τὴν ἰδέα του — de la litterature Française γιατί τὸ Ρωμαϊκὸ δὲν ἔχει οὔτε ποιητάδες, οὔτε λογογράφους, οὔτε καλλιτέχνες, μόλις ζέρει νὰ βάλῃ τὰ χέρια του στὸ πιάνο, ἀλλὰ λατρεύει τὴν Γερμανικὴ μουσικὴ, ἐνῶ περιφρονεῖ τὴν Ἰταλικὴν ὡς τιποτένια, καλὸς κολυμπιστής, sportman, νοιώθει—ἐτσι λέει—ἀπὸ τέχνη ὅσο λίγαι καὶ στὰ σαλόνια εἶναι τὸ enfant gâté.

Ἦταν ἡ πρώτη φορά, που τὸν ἔβλεπα ἐτυχε νὰ μοῦ τὸν συστήσουν ἐκείνη τὴν βραδιά σ' ἓνα σαλόνο, σὲ μιὰ συνάθροιση λίγων φίλων τοῦ σπητιου. Εἶχ' ἔλθῃ κοντὰ μου κι' ἀπὸ κουβέντα σὲ κουβέντα ἔμαθα ὅλα, τὰ γούστα του, τὴς χάρες του, τὴς ἰδέες του, τὸν ἄτυχον ἔρωτά του, τὴν ἐπιθυμίαν τῆς αὐτοχτονίας, τὴς φιλοσοφικῆς του θεωρίας, χωρὶς καθόλου νὰ τὸν ρωτήσω. Κι' ὅταν ἠθέλησα νὰ πῶ κάτι σχετικὸ μὲ τὴν αὐτοχτονία, μ' ἀντίσκοψε μ' ἓνα χαριτωμένον ντιστεγκέδικον κίνημα καί:—Μήπως καὶ σεῖς πιστεύετε, madame, που εἶναι ἥρωας ἐκεῖνος που ζῆ ὅταν τίποτις δὲν τοῦ sorridérai πειὰ στὴ ζωή; Νὰ ζῆς! The great attraction! καὶ δυστυχισμένος γιὰ νὰ πάψῃς τὸ ρόλο τοῦ ἥρωα, mais c'est une absurdité. Selon moi, ἡρωισμὸς εἶναι νὰ πάρῃς τὸ ρεβόλβερ καὶ νὰ ρίξῃς τὰ μυαλά σου, πρᾶμα που κανεὶς δεῖλός δὲν κάνει. Κ' ἔπειτα τί νὰ σὲ πῶ; ἡ ζωή 'ναι κόλαση καὶ χειρότερη ἀπ' αὐτήν, που τόσο divinamente περιγράφει ὁ Dante». Τράβηξε τότε πειὸ κοντὰ μου τὸ καθισμά του, μοῦ πρόσφερε λίγα λουλούδια, ἀφοῦ γιὰ πέντε λεπτά τῆς ὥρας μοῦ ζήτησε pardon, που ἀφρημένος δὲ μοῦ τῆδωκε ἀμέσως καί:

«Μὲ σὲς μπορῶ νὰ μιλήσω ἐλεύθερα, γιατί οὔτε γὼ δὲν ἤξερω πῶς, vous m'inspirez la confiance—πρῶτη φορά, που μ' ἔβλεπε!!—ἓνα φοβοῦμαι, μήπως σὲς ἐνοχλῶ, εἶμαι τόσο lugubre ἀπ' ὅταν ἐγνώρισα τὸ φέμα τῆς γυναικός!»

Κι' ἀρχίησε χωρὶς διακοπὴ τὴν ἱστορίαν τῆς ἀγάπης του, που τελειῶνε μὲ τὸ γάμο ἐκείνης μὲ ἄλλον καὶ μὲ τὴν ὄχι πολὺ κολακευτικὴν περιγραφὴν τοῦ ἀντιπάλου του:

— «Ἐνας ἡλίθιος, ἐνὸς βλάκας, σωστός chevalier de la triste figure, — ἓνα μηδενικὸ μπρὸς τὸ μεγάλο καταχτητή!—ἀλλὰ κείνη σὲς βεβαίω, πῶς δὲν τὸν ἤθελε καθόλου, τὴν ἀνάγκασαν νὰ τὸν πάρῃ κ' ἔχω καὶ γράμματά της, που πολὺ μπορεῖ νὰ τὴν ἐχθίσουν, μὰ σὰ gentleman δὲν τὸ κάνω».

Κ' ἔπειτα, που ἀναστέναζε πονετικά—αλοιπὸν

τί λένε, ἔχω δίκιο νὰ μὴ θέλω πειὰ τὴ ζωή μου;»

— «Μὰ τὰ νειάτα σας δὲν τὰ λυπείστε;»

— «Ἡ ζωή βαρὺ φορτίον» κ' ἔπειτα γιὰ ἓναν που φιλοσοφεῖ, εἶναι μονάχα un mouvement de doigts, καμωμένο μὲ τὸ μεγαλύτερον sang froid».

Δὲν ἤξερω γιατί, μὰ ἐνῶ μοῦ ἔλεγε αὐτά, καθόλου δὲ μοῦ περνοῦσε ἡ ἰδέα, που τέτοια νειότη, τέτοια distinction, τέτοιο smart μποροῦσε νὰ χαθῆ γιὰ ἓνα αἶσθημα.

Ἴσως γι' αὐτὸ νᾶφταιγαν καὶ τὰ γάντια του καὶ μιὰ λεπτὴ μυρουδιά βιολέττας, που ἀρκετὴν εὐχαρίστηση ἔδινε στὴ μύτη μου, ὅσο μ' ἐνοχλοῦσαν οἱ κουβέντες του.

II

Σὲ μιὰν ἀπογευματινὴν τέσσερις-πέντε μέρες κατόπι τὸν ζανάειδα. Ἦταν τόσο ἀφωσιωμένος στὴ κουβέντα του μὲ μιὰ νέα, που δὲν πρόσζε καθόλου, που κατὰ τύχη ἐκαθόμου σὲ μιὰ χαμηλὴ πολυθρόνα, σιμὰ στὸ παράθυρο, γιομάτο μπερντέδες, που σκέπαζαν τὴ συντροφισσά του. Χωρὶς νὰ θέλω ἀκουα.

Θέλειτ' ἓνα μέρος τῆς κουβέντας του;

Ἐκεῖνος.—Ἴσως νᾶχω πιστέψη, που ἀγάπησα, mademoiselle, ἀλλὰ γιὰ λίγες στιγμὲς μονάχα—ποτὲ ὅμως πρὶν ἀπ' αὐτὴ τὴ στιγμὴ δὲν αἰσθάνθηκα un amour profond, une veritable affection. Μὲ πιστεύετε;

Ἐκείνη.—Ἐπιπὸν.

Ἐκεῖνος.—Κι' ὅμως ἔτσ' εἶναι malheureusement, σήμερα νοιώθω, που ἀγαπᾶω στ' ἀληθινά καὶ που τὸ sentiment μου αὐτὸ μονάχα μὲ τὴ ζωή μου θὰ περάσῃ.

Ἐκείνη.—Καὶ ποιὰ εἶν' αὐτὴ, που μπορεῖ νὰ σὲς impirérai ἓνα τόσο μεγάλο αἶσθημα, ἀν ἐπιτρέπετε;

Ἐκεῖνος (μὲ πάθος).—Θὰ ἦμουν la plus heureux des mortels, happy, verg happy, δεσποσύνη, il ne tient qu' à vous, νὰ θελήσετε ν' ἀκούσετε τ' ὄνομά της καὶ νὰ μοῦ δώσετε τὴν ἀδεια νὰ τὴν λατρεύω!

Ἐκείνη.—Μὰ (ἐδῶ ἡ φωνὴ τρέμει) δὲ σὲς ἐνωῶ.

Δὲν εἰζέρω ποιὰ ἰδέα διαβολεμένη μοῦ πέρασε κείνη τὴ στιγμὴ καὶ τράβηξα τὸ μπερντέ, κι' ἀπὸ τὸ κίνημά μου γύρισε ὁ νῆος καὶ μαζί καὶ κείνη, μιὰ πλοῦσια ἀσκημομουζα, που τὰ τὰλλὰ τῆς εἶχαν τὴ δύναμη ν' ἀνάβουν ἀθεσστες φωτιές καὶ νὰ... χαρίζουν στοὺς ἀπελπισμένους τὴ ζωή.

— «Αἱ σεις, madame, πῶς εἶστε ἀπὸ προχτές;» μ' ἓνα εὐγενικώτατο χαμόγελο καὶ μὲ μιὰ χαριτωμένη ὑπόκληση μοῦ λέει:

— «Κ' ἡ αὐτοχτονία σας;» τοῦ λέω μ' εἰρωνείαν.

Χωρὶς νὰ τὰ χάσῃ καθόλου μὲ γληγοράδ' ἀπίστευτη πησιάζοντάς με μοῦ λέει σιγά, σιγά.

— «Γιὰ τ' ὄνομα τοῦ Θεοῦ, ma amie, θὰ μοῦ κάμετε χαλάστρες;»

— «Διακόσες χιλιάδες δραχμὲς προῖκα, πιστεύω».

— «Ὅλα μετρητά».

Κ' ἐπειδὴ κάποιος ἄλλος εἶχ' ἔρθῃ κοντὰ μου αὐτὴ τὴ στιγμὴ, μὲ μιὰν ἄλλην ὑπόκληση καὶ μ' ἓνα «permettez» πῆγε πάλι στὴ θέση του, που ἴσως ἐκείνη νὰ τὸν περιμένε μὲ... χτυποκάρδι.

ΕΙΡΗΝΗ Α. ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ

Ο, ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

Ἐκεῖνος θὰ βγεῖ πάλι τὴν παραπᾶνου Κυριακῆ, δηλ. ἕτερον ἀπὸ δεκαπέντε μέρες. Εἶναι ἡ τελευταία κα-

λοκαιριτικὴ διακοπὴ αὐτὴ καὶ κατόπι θὰ βγαίνει τὸ φύλλο ταχυτικὰ καθε Κυριακῆ, καθὼς πρῶτα.

— Μᾶς δηγήθησαν κατὶ νόστιμο που ἀποδείχνη: τετραγωνικώτατα πῶς καθαρῆουσα... εἶναι ἡ φυσικὴ μας γλώσσα.

— Μιὰ κυρὰ δασκίλα που καθότανε στὸν Περαιὰ, στὰ Ὑδραϊκά, ἀλλάξε σπίτι καὶ στὸ πρῶτο σπίτι τῆς ἀφῆσε ἓνα πιθάρη γιὰ νὰν τὸ πάρει ἀργότερα.

— Ὑστερον ἀπὸ κάμποσες μέρες στέλνει καὶ ζητάει τὸ πιθάρη τῆς ἀπὸ τὴν παλιὰ τῆς σπιτονοικοκυρὰ μὲ τὸ ἀκόλουθον γράμμα: «Σὰ παρακαλῶ νὰ μοὶ ἐπιστρέψετε τὸ νπιθάρη».

— Ἡ φτωχὴ σπιτονοικοκυρὰ, που εἶταν Ὑδραϊσσία, καταντρήθηκε ἀν ἔλαβε τὸ γράμμα καὶ πίσταψε πῶς ἡ κυρὰ δασκίλα τρελλάθηκε.

— Ὅσοι ξέρετε ἀρβανίτικα θὰν τὴ δικαιολογήσατε!..

— Τώρα που μᾶς ξεφύτρωσε στὴ μέση ἡ ἐπιτροπὴ γιὰ τὸν ἀνδριάντα τοῦ Ντεληγιάννη, μποροῦμε νὰναζέρεουμε κατὶ που συνέθηκε μιὰ δυὸ βδομάδες πρὶ δολοφονηθεῖ ὁ μακαρίτης.

— Θυμώσατε τὸ πείσμα του νὰ μὴν ἀναγνωρίσει ἐπισημῶς τὴν ἐπιτροπὴ που συστήθηκε γιὰ νὰ στησε ἀνδριάντα στὸν ποιητὴ Βαλαωρίτη.

— Τὸ «Ἀστὺ» τότε εἶχε ξεσπαθώσει στὰ γερά ἐναντίου του, καὶ πολλοὶ λέγανε πῶς ὁ Ντεληγιάννης δὲν ἀναγνώριζε τὴν ἐπιτροπὴ, ὄχι μόνο γιατί ὁ ἴδιος εἶταν ἐναντίος στοὺς ἀνδριάντες, ἀλλὰ καὶ γιατί ποτὲ κανένας Βαλαωρίτης δὲν εἶταν Ντεληγιαννικός.

— Ἐμεῖς παραδεχόμεστε τὸ πρῶτο, καὶ νὰ τώρα που ὁ Μιστριώτης ἐρχεται νὰσεβῆσει σὲ μιὰ ἀρχὴ τοῦ πολιτικού του ἀρχηγού.

— Λένε, μὰ δὲν τὸ πιστεύουμε, πῶς ὁ Μιστριώτης ἐσύττης τὴν ἐπιτροπὴ μόνο καὶ μόνο μὲ τὸ σκοπὸ νὰ ποζέρι καὶ σ' αὐτὴ γιὰ πρόεδρος.

— Συκοφαντία φοβερὴ αὐτὸ. Ὁ Μιστριώτης ἔχει τόσα προεδρὶλῆκια ὅσα παράσημα ἢ μακαρίτισσα Ὁθωνίστρα.

— Μαζὶ μὲ τὸ ταχυτικὸ φύλλο θὰ ξαναρχινησοῦμε καὶ τὸ «Βδομαδιάτικο φονοπαζαρο».

— Τόσο περίφημα καί ἡ δημόσια ἀπάθεια, ὥστε αὐτὸ; ὁ καθρέφτης μᾶς εἶναι ἀπαραίτητος.

Ο ἸΔΙΟΣ

Ἡ Κοινή Γνώμη

ΑΣΤΕΙΟΙ ΚΡΙΤΙΚΟΙ

Φίλε «Νουμά».

Τὸ «Ἀστὺ» τῆς περασμένης, Κυριακῆς κλαίει καὶ δέρνεται γιατί ὁ Ἐρμῶνας, λέει, «ἔδωσε μιὰ καὶ ἔπρεσε μὲ τὸ κεφάλι στὸ βούρκο τοῦ ἀπαισιωτέρου Ψυχαρισμοῦ». Καὶ ζέρις γιατί ὄλ' αὐτά; Γιατί μεταχειρίστηκε ὁ ἀνθρώπος στὰ τελευταία συνέττα που δημοσίεψε στὸ «Νουμά» λέξεις καὶ φράσεις, ἀν αὐτές: «Γλυκὰ πιστρώγια»—«Χλωμόστεκαν»—'Ἀπλοχωρία»—'Ἀπόκορα Ἐλυμπίσις»—κτλ.

Εἶναι ἀλήθεια νὰ κλαίει κανεὶς που δημοσιεύονται τέτιες ἀνοησίες στὸ «Ἀστὺ»—σ' ἐφημερίδα σοβαρὴ που ἀρχισυντάχτης τῆς εἶναι ὁ Γ. Βουτσινᾶς, μυαλὸ ξάστερο καὶ δημοτικιστὴς στὴν ψυχὴ, καὶ συντάχτης τῆς ὁ Γ. Ἀρκέριος, ὄχι πια δημοτικιστὴς ἀλλὰ Ψυχαρολάτρης.

Ξέρις τί φοβᾶμαι πῶς θὰ συνέθηκε; Κάποιος ἀνόνητος ρεπόρτερ θὰ φιλοδόξησε νὰ κάνει καὶ τὸν κριτικὸ καὶ θὰ τύπωνε τὴν σαχλοεπίκρισή του στὸ φύλλο τῆς Κυριακῆς χωρὶς νὰ τὸ πάρουνε μυρουδιά οὔτε ὁ Βουτσινᾶς οὔτε ὁ Ἀρκέριος.

Ὁ φίλος σου
N. Περαιτικὸς

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Δαμ. στὴν Πόλη. Λάδαμε τὸ φύλλο τῆς «Πρόδος» καὶ σὰς εὐχαριστοῦμε. Ὅταν τόλαβε, ἐλπίζουμε κι ὁ κ. Γρ. Ξενόπουλος ἀφοῦ σ' αὐτὸ ἀνακηρύχνηται «ὁ κορυφαῖος τῶν ἐν Ἀθήναις κριτικῶν». Νᾶγει τάχα ἡ Ἀθῆνα τόσους κριτικούς ὥστε νὰ εἶναι ἀνάγκη νὰ δῆραι καὶ κορυφαῖος; Δὲν ξέρομε, μὰ οἱ τέτιες ἀνοησίες δὲν ἀποδείχουν καθόλου Π ρ ὁ ὁ. Σύμφωνοι;